

Mycket glas i källare och brunnar

Arkeologisk för- och särskild undersökning 1990-1991
RAÄ 93, Kvarnholmen, Kv Bagaren 20, Kalmar

Nicholas Nilsson

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2009:27

Mycket glas i källare och brunnar

Arkeologisk för- och särskild undersökning 1990, 1991

RAÄ 93, Kvarnholmen, Kv Bagaren 20, Kalmar

Författare	Nicholas Nilsson
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: Wells, smithy, cellar, storage/waste pit, 18th-19th century

In the year 1990 and 1991 Kalmar county museum performed archaeological investigations in the Bagaren block at Kvarnholmen, Kalmar, Småland. The results of the investigations were made up of features of wells, a smithy, a cellar and a storage/waste pit. The features seemed to

be situated over four lots in the block. The lots were laid out during the 17th century and were renumbered during the 18th century. The features can be dated to the 18th–19th century and gives an insight to how the lots were organized during this time.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Genomförande	10
Resultat	11
Brunnarna	12
Förvarings/avfallsgropen	16
Smidesplatsen	20
Källaren	22
Tomterna	24
Tolkning	25
Referenser	28
Tekniska och administrativa uppgifter	29
Bilagor	31

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerad.

Sammanfattning

Med anledning av att Riksbyggen skulle bygga nya bostadshus på den sydvästra delen av kvarteret Bagaren genomförde Kalmar läns museum en för- och särskild arkeologisk undersökning under två säsonger 1990 och 1991. Vid undersökningarna påträffades lämningarna av två brunnar, en smidesplats, en källare och en förvarings/avfallsgrop. Lämningarna låg fördelade på tre tomter enligt en äldre tomindelning för Kvarnholmen. Dessa utgjordes av tomt 150, 151, 152 och 153. Anläggningarna var till största delen uppbyggda av gråsten med inslag av kalksten. Brunnarna snittades med maskin ned till ett djup av ca 4 m, så lång som maskinen nådde. Fyndmaterialet utgjordes av keramik, fajans,

kakel, flinta, järn, bränd lera och glas. Lämningarna kan dateras till 1700-1800-tal med en permanent igenfyllning under tidigt 1900-tal. En inblick i hur tomterna organiserats får vi genom att titta på deras rumsliga förhållande till de äldre tomgränserna. Smidesplatsen kan vara en av de första konstruktionerna inom tomt 151 efter stadsbranden år 1800. Smidesplatsen tangerar tomtgränsen mot 153. I ägolängderna finns tre möjliga smeder omnämnda vilka kan ha använt denna smedja. Källaren och förvarings/avfallsgropen är troligen de första konstruktionerna på platsen och visar hur tomten organiserades i början av stadens anläggande på Kvarnholmen.

Inledning

Med anledning av att om- och tillbyggnad av bostäder skulle ske i den västra delen av Kv Bagaren utförde Kalmar läns museum en arkeologisk för- och särskild undersökning. De antikvariska åtgärderna beslutades eftersom området ligger inom RAÄ 93, stadslager från 1600-talet och framåt. Förundersökningen utfördes 1990 och den särskilda undersökningen 1991. Vid undersökningarna framkom rester av brunnar, en källare, en smedja, och en förvarings/avfallsgrop samt fynd av bland annat glas, keramik och kritpipor. Exploatör var Riksbyggen, Box 110, 391 27 Kalmar.

Det dokumentationsmaterial som fanns tillhanda för denna rapport var:

- 1989-05-11 Tillståndsansökan från Riksbyggen om arkeologisk undersökning.
- 1989-05-16 Remiss från länsstyrelsen till Kalmar läns museum med förfrågan om kostnadsberäkning.
- 1989-06-02 Kalmar läns museums kostnadsberäkning.
- 1989-06-06 Remiss från länsstyrelsen till Riksbyggen med Kalmar läns museums kostnadsberäkning.
- 1990-02-28 Länsstyrelsebeslut om arkeologisk förundersökning.
- 1991-03-18, Kostnadsberäkning för arkeologisk undersökning av två brunnar, en källare, en smidesplats samt en husdokumentation, kostnad 53 512kr.
- 1991-06-10, Avtal mellan Kalmar läns museum och Riksbyggen på 54 000kr + moms.
- 1996-06-11, Faxat påskrivet avtal från Riksbyggen för en kostnad på 54 000kr +moms.
- 1996-06-11, Christina Larssons (KLM) följebrev till avtal.
- 1991-06-13, Länsstyrelsebeslut om arkeologisk jundersökning på högst 54 000kr.
- 1991-06-28, Avtal mellan KLM och Riksbyggen på 8 100kr + moms för undersökande av en brunn.
- 1991-07-01, Länsstyrelsens tilläggsbeslut för ytterligare en brunn.
- 1991-07-02, Följebrev från Riksbyggen för påskrivet avtal.
- 1991-07-03, Tjänsteanteckning av Christina Larsson (KLM), kostnad för förundersökning godkänd av Riksbyggen, kostnad för arkeologisk undersökning av brunn nr 3 godkänd av Riksbyggen.
- 1991-08-07, Brev från Thomas Bartholin vid Lundauniversitet. Analyssvar av vedart och dendroanalys.
- Anteckningar från Christina Larsson om att dokumentationsmaterial finns på specifik plats och att hon innehar kopior på dessa.
- Lappkort på de registrerade fynden.
- De registrerade fynden.
- Fältritningar
- Renritningar
- Svartvita fotografier med fotolistor
- Diafotografier med fotolistor
- Översiktsplan
- Ett fåtal anteckningar om fyndens ålder

Topografi och fornlämningsmiljö

Stadsdelen Kvarnholmen anlades under 1600-talets senare hälft som en befäst stad. Typiskt för staden är den pittoreska miljön med gamla stenhus, och en välplanerad och symmetrisk stadsplan där gatorna är utlagda vinkelrätt i förhållande till varandra. Kvarnholmen ingår i Riksantikvarieämbetets nationella fornlämningsregister och har beteckningen RAÄ 94:1, Kalmar socken, stadslager.

Tidigt kom staden att präglas av olika sociala delar utifrån yrkesmässig och ekonomisk status. Så kom till exempel bostadsområdena kring Stortorget att präglas av stadens styresmän, kyrkans och skolans folk av alla kategorier. Till denna kategori av folk kan också knytas apotekare vilka både bodde och verkade vid torget. Denna sociala indelning förekommer även för andra delar av staden och har naturligtvis haft stor betydelse för bebyggelsens utformning (Hofrén 1970: 17). Kvarteren norr om Norra Långgatan kom att domineras av hantverkare som här hade många verkstäder på de små gårdarna. Närmast Norra vällen bodde timmermän, arbetskarlar, bodkarlar, soldater, sjömän etc. Kronans tyggård vid Katrumpan ledde till att angränsande kvarter till stor del kom att hysa folk tillhörande artilleristaten. Området mellan Lilla torget och Katrumpan kom att bli den del av staden där de högsta statliga ämbetsmännen eller andra som representerade antingen Kronan eller sig själva valde tomer. Området mellan torgen och mellan Stor-

Fig. 1. Det undersökta området inom kvarteret Bagaren på Kvarnholmen. Området är markerat med en röd cirkel.

gatan och hamnen blev den del som stadens storborgare slog sig ned i och byggde sig stora handelshus. Även de lite mer förmögna hantverkarna hade både bostad och verkstäder här. Kring hamnen slog sig de förnämare kofferdikaptenerna ned. Kvarteret Krögaren mellan Kavaljeren och Proviantgatan kom att bli ett speciellt sjömanskvarter (Hofrén 1962:17). I området kring Larmtorget låg hantverkar- och fabrikskvarter. Torget kom inte att få någon officiell prägel förrän under senare delen av 1800-talet då järnvägen och en my infart till staden kom att placera torget centralt (War-ringer 1988: 7f).

Det undersökta området vid kvarteret Bagaren är beläget ca 200 meter öster om Domkyrkan (fig 1).

Genomförande

Förundersökningen genomfördes under två dagar 1990 varvid två brunnar, en källare och en smidesplats påträffades. Undersökningen utfördes med maskin, någon dokumentation från detta tillfälle finns inte.

Den särskilda undersökningen utfördes under två veckor 1991. Ansvarig arkeolog var Christina Larsson. Området avbanades varvid lämningarna framträdde. Arbetet utfördes under stark tidspress varvid endast lämningarnas utbredning prioriterades, någon lagergrävning av dessa kunde inte utföras inom den stipulerade tiden. Lämningarna ritades i plan och fotograferades successivt under undersökningens gång. Fynd som påträffades i anläggningarna insamlades och har registrerats. Fältritningarna har renritats och fotografierna har registrerats samt fotolistor skrivits. Christina

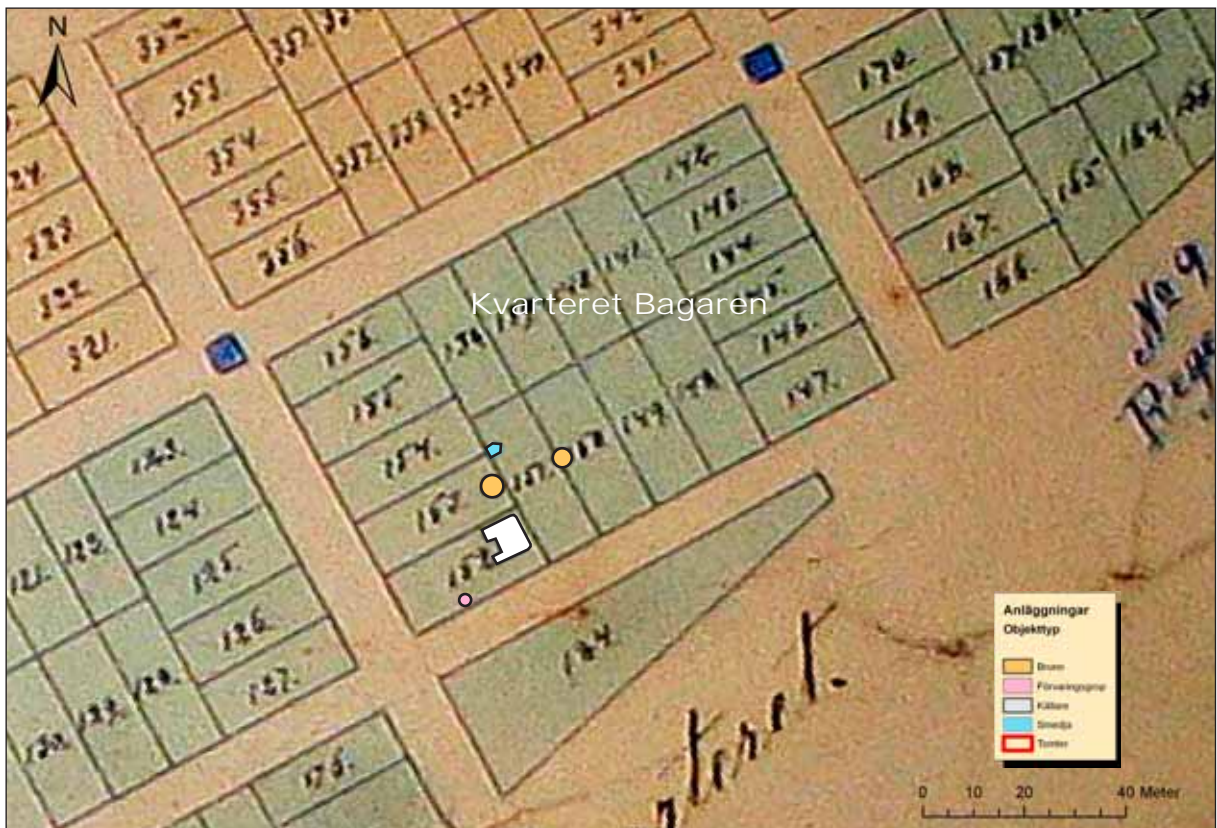
Larsson gjorde denna genomgång efter avslutat fältarbete. Någon rapporttext framställdes dock inte. Husdokumentationen genomfördes genom fotografering av olika hus både exteriört och interiört. Denna dokumentation finns bevarad som kontaktkopior med fotolistor.

En utskriven inmätning med de påträffade anläggningarna fanns i materialet. Ett problem var dock att inmätningen gjorts i det kommunala rutnätet och att det var svårt att hitta referenspunkter på planen. Denna plan har digitaliserats och den koordinatfil som skapades vid detta tillfälle har omtransformerats till RT90 2.5 gon väst med hjälp av Christer Dahlström från Vectura AB. En absolut säker placering av anläggningarna föreligger således ej, en felmarginal på någon meter kan förekomma.

Resultat

Vid undersökningen framkom två brunnar (A1 och 2), en förvarings/avfallsgrop (A5), smidesplats (A4) och en källare (A3). Samtliga läm-

ningar låg grupperade norr om källaren utom A5 som låg sydväst därom (fig. 2).

Brunnarna

Fig. 3. Brunnen vid framschaktning. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från väster.

A1 Brunn (tomt 150/151)

Anläggningen var i det närmaste rund och mätte cirka 2,5 meter i diameter. Brunnen var placerad mitt i mellan tomterna 150 och 151. Toppen av brunnen bestod av en krans av stenar i både grå- och kalksten (fig. 3). Fyllningen på in- respektive utsida om stenkransen bestod av fyllnadsmassor av olika ålder. På utsidan fanns lager av moderna fyllnadsmassor men även en större del mager kulturjord med stor sandinblandning. Insidan av brunnen innehöll fet, mörk kulturjord med mycket hushållsavfall. Anläggningen var ca 4 meter djup och på 3,9 meters djup började vatten sippra in (fig.

Fig. 4. Brunnen efter att ha blivit snittad med maskin. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från öster.

Fig. 5. De påträffade flaskorna i brunnen. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

4). Under brunnsens användningstid har troligen vattnet trängt in från den norra sidan eftersom sanden här var vit och urlakad (fältanteckning).

I brunnen insamlades totalt 42 fynd grupperade på åtta kategorier, fajans, flinta, glas, kakel, lergods BII: y, porslin, stengods samt vit lera. Den största fyndkategorin utgjordes av glas (20 st) och därefter lergods (8 st). Kategorin glas består nästan uteslutande av flaskor av olika typer där de som gått att typbestämma utgörs av ölflaskor, punschflaskor, salubrinflas-

kor samt en ättiksflaska. En del av ölflaskorna är märkta på olika sätt vilket gör att de går att tidsbestämma. I materialet (fnr 9) finns en flaska av storleken 1/3 L märkt med Ö vilket står för Östervik 1914, en flaska 1/3 L märkt Hammar från 1920 samt en flaska 2/3 l märkt med Å vilket står för Årnäs 1916. Nästan samtliga flaskor kom i den övre delen av brunnsens fyllning (fig. 5). Det är svårt att utifrån fyndmaterialet bestämma när brunnen anläggs. Av flaskorna att döma har brunnen slutligen fyllts igen på 1920-talet.

Fig. 6. Brunnen efter framschaktning. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från öster.

A2 Brunn (tomt 153)

Anläggningen var i det närmaste rund och mätte cirka 2,5 meter i diameter. Brunnen är placerad mitt på tomten med en förskjutning åt dess östra gräns. Toppen av brunnen bestod av en krans av stenar i gråsten (fig. 6). På utsidan fanns lager av mager kulturjord med stor sandinblandning. Insidan av brunnen innehöll fet, mörk kulturjord med mycket hushållsavfall. Brunnen snittades med maskin ned till ett djup på 3,5 meter därefter kunde inte maskinen nå djupare. Anläggningens botten nåddes aldrig. En träram påträffades i de nedre delarna. Denna har troligtvis utgjort en inre konstruktion i brunnen. Denna finns ej med på något dokumentationsmaterial utan finns endast hänvisad till i ett brev från Lunds Universitet dit prover skickades för dendrodatering. Träramen visade sig vara av al och proverna var ej tjänliga för

analys (bilaga 6). Totalt insamlades 49 fynd från anläggningen fördelat på sex kategorier glas, järn, kakel, lergods BII: y, stengods samt vit lera där glas var den absolut största med 29 fynd följt av lergods BII: y med 9 fynd. Bland det tillvaratagna lergodset finns ett par skärivor vilka har en karaktär av 1700/1800-tal, fnr 19 (fig. 8). Dessa påträffades i brunnen's murfyllning och kan således ge en relativ datering av brunnen's anläggande. I det tillvaratagna glasmaterialet finns ölfaskor med daterbar märkning (fnr 22). Flaskorna består av en 1/3 L märkt med Ö vilket står för Östervik 1914 samt en 1/3 L av typen Surte vilken kan dateras till 1900-22 (fig. 7). Brunnen anläggs troligtvis under 1700-1800-talet och fylls slutligen permanent i början av 1900-talet.

Fig. 7. Flaskor påträffade i brunnen. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Fig. 8. Keramikskärvor vilka kan vara från 1700-1800-tal. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum

Förvarings/avfallsgropen

Fig. 9.A5 i profil. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från öster.

A5 Förvarings/avfallsgrop (tomt 152)

Anläggningen var i det närmaste rund och mätte cirka 2 meter i diameter. Toppen bestod av en krans stenar i gråsten (fig. 10,). På utsidan fanns lager av jord med stor sandinblandning. Insidan innehöll fet, mörk kulturjord. Anläggningens djup finns inte dokumenterad i form av en ritad profil men ett fotografi taget efter det den snittats visar att den haft ett djup på ca 0,7meter (fig. 9). Anläggningen tolkades till en början som en brunn men har under rap-

portarbetet omtolkats som en förvarings/avfallsgrop.

Från gropen insamlades 121 fynd fördelat på åtta kategorier keramik BII: y, BIIIy+fajans, lergods, fajans, flinta, glas, porslin och vit lera. Den största posten utgjordes av BIIIy+fajans följt av glas och fajans. Bland fynden fanns två större kärl varav det ena kunnat limmas ihop till nästintill ursprunglig kondition. Både kärlet utgör större föremål vilka kan ha förvarats i

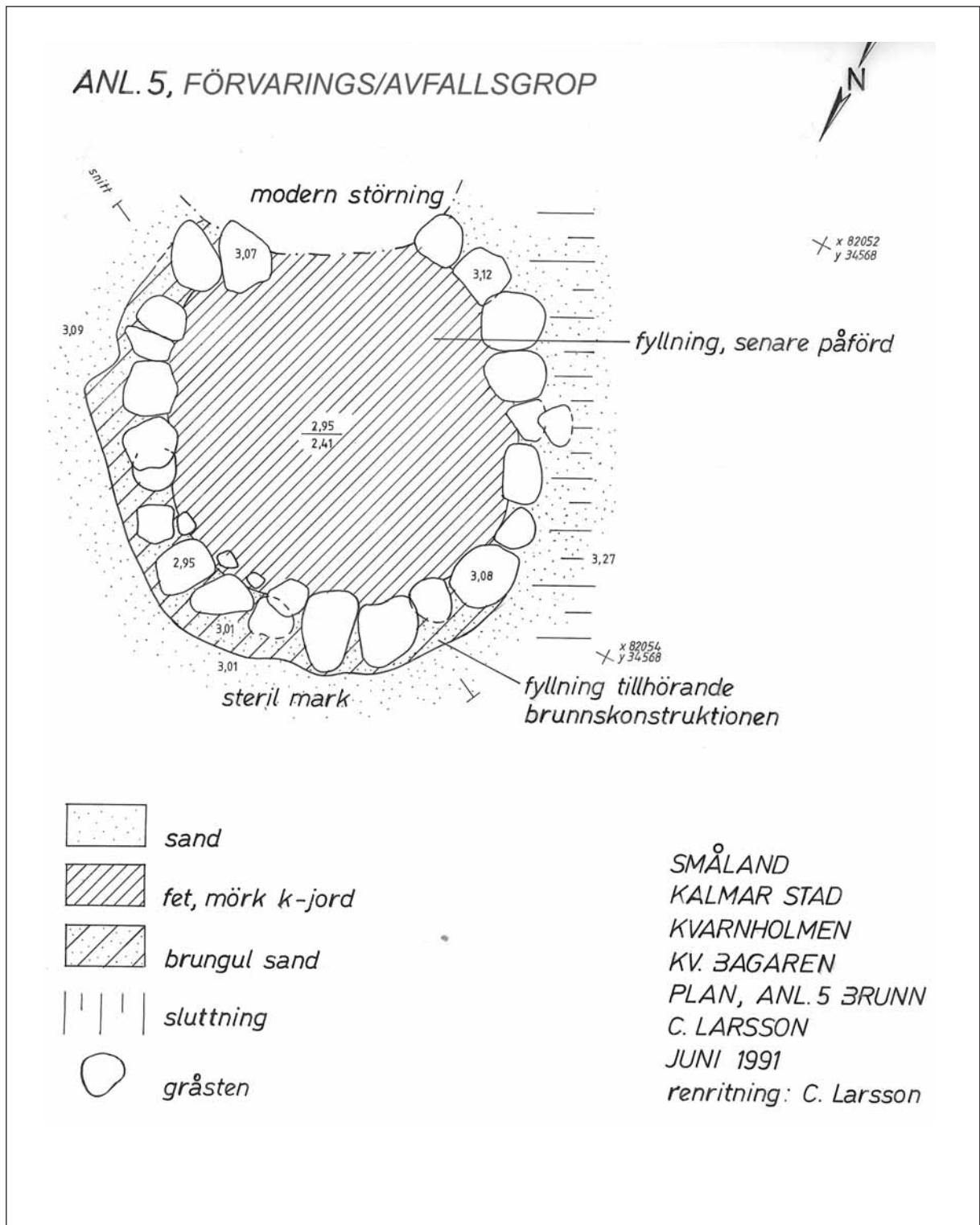

Fig. 10. Förvarings/avfallsgropen, A5. Renritning: Christina Larsson, Kalmar läns museum.

Fig. 11. Den påträffade grytan, fnr 70. Foto och bakgrunds-
bearbetning: Nicholas Nilsson,
Kalmar läns museum.

Fig. 12. Det påträffade silkärlet, fnr 12. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Fig. 13. Foto på de keramikbitar vilka eventuellt kan dateras till 1700- tidigt 1800-tal. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

gropen. Det ena kärlet är en gryta/skål som varit åtminstone 0,18 meter högt och haft en diameter på ca 0,3 meter, har brun glasyr vilken är flammig mot botten, fnr 70 (fig. 11). Det andra kärlet är ett så kallat silkär. Klargrönt 0,40m i diameter 0,7 meter högt och har dekorerad yterkant och handtag, fnr 69 (fig. 12). Den vita lera är rester av kritpipor, eftersom dessa är fragmenterade och endast delar återfunnits är de sannolikt avfall vilket deponerats i gropen efter det att den övergetts som förvaringsgrop. Flera av keramikskärvorna har karaktären av 1700- tidigt 1800-tal, fnr 72 (fig. 13). På ett fragment av en flaska finns året 1749 präglat, fnr 75 (fig. 14).

Anläggningen kan vara mycket tidigt anlagd och har troligen övergetts under 1800-talets första hälft.

Fig. 14. Del av flaskan med året 1749 präglat på buken. Årtalet syns snett ned till höger. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Smidesplatsen

Fig. 15. Smidesplatsen med brandlagret i bakgrunden, murresten i mitten av bilden och kullerstensläggningen i den främre delen av bilden. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från västsydväst.

A4 Smidesplats (tomt 151)

Anläggningen utgjordes av en liten bevarad murrest samt en kullerstensläggning. Invid muren fanns ett tydligt brandlager (fig. 15). Smidesplatsen är placerad i den norra halvan av tomten och den mur som smidesplatsen ansluter till i den västa delen förefaller överensstämma med tomtgränsen mellan tomt 151 och 153. Konstruktionen var ca 3 meter lång och ca 1,8 meter bred. Det synliga brandlagret om-

fattade en yta av 3 x 0,7 meter och låg mellan uthuset och den bevarade murresten. Lagret bestod av mörk jord med kraftig inblandning av sot och eldpåverkad tegel, kalkbruk och keramik mm.

Murresten utgjordes av 1-2 rader av kalksten och hade två skift bevarade. Muren var ca 2 x 0,35 meter stor med ett djup/höjd av ca 0,3 meter.

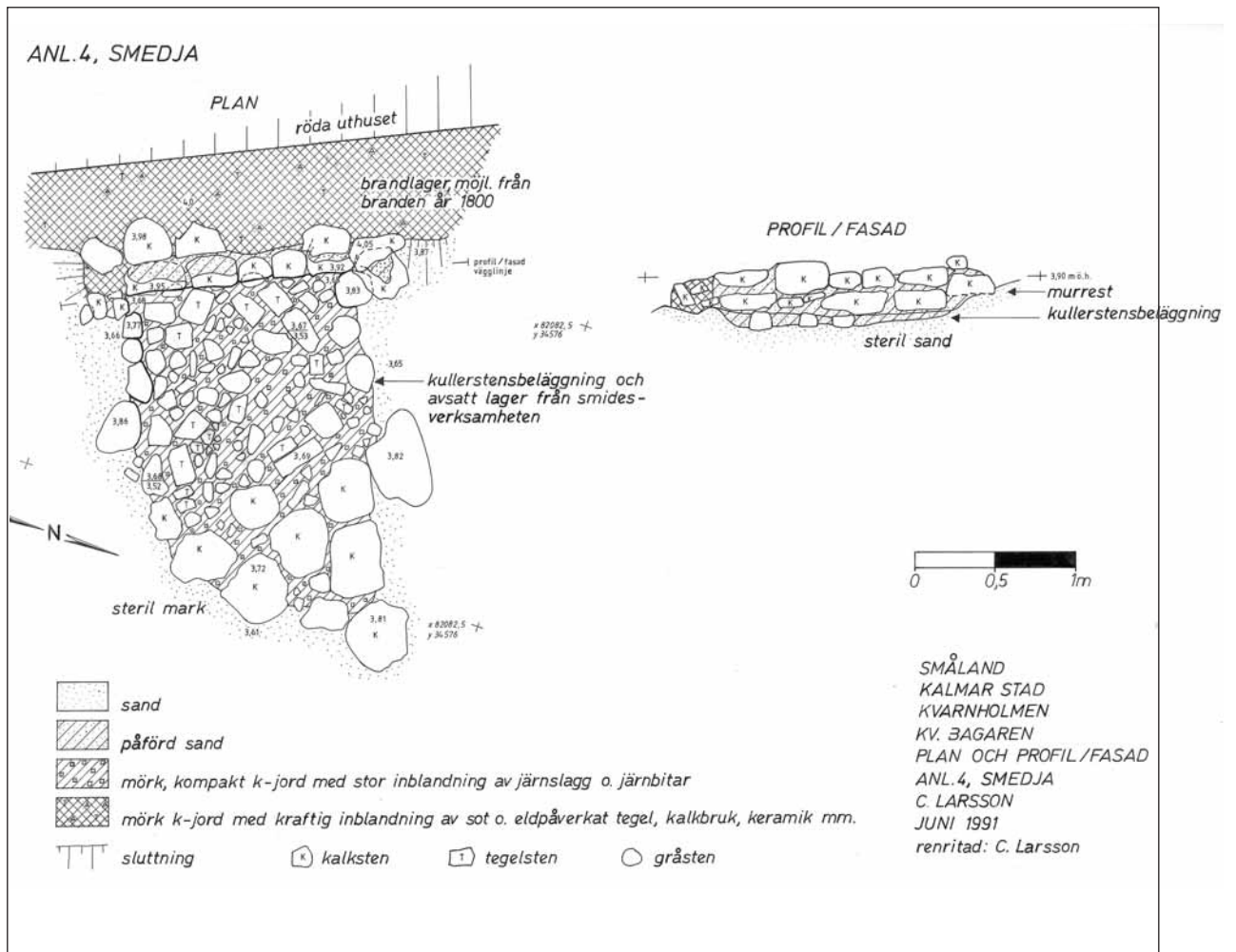

Fig. 16.A4, smidesplatsen. Renritning: Christina Larsson, Kalmar läns museum.

Intill muren vidtog en kullerstenssatt yta som var ca 1,5 x 1,5 meter stor. kullerstenen låg i ett mörkt, kompakt jordlager med stor inblandning v järnslag och järnbitar.

I änden av kullerstenen låg ett flertal kalkstenar, ca 0,3 x 0,45 meter stora vilka skulle kunna utgöra rester av en golvläggning (fig. 16).

Totalt insamlades 25 fynd fördelat på åtta kategorier, BII: y lergods, , brons/koppar, fa-

jans, glas, glas / glasfluss och järnslag. Antalet fynd per kategori är relativt jämt fördelat där den största posten utgörs av BII y+porcelain följt av BII: y lergods, brons/koppar och järn, de tre sistnämnda med lika många fynd, fyra stycken. Det är utifrån fynden svårt att erhålla en datering av lämningen men en anteckning i fältmaterialet ställer frågan om brandlagret kan härröra från stadsbranden år 1800.

Källaren

Fig. 17. Källaren efter framrensning med de båda trapporna synliga. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från nordnordväst.

A3 Källare (tomt 152)

Anläggningen bestod av en stengrund vilken var nedgrävd i marken. Den var placerad i den östra delen av tomten. I förhållande till tomtens bredd låg källaren placerad i den övre, nordliga delen. Källaren var ca 7,2 x 7,2 meter stor med ett ”intag” i den sydvästra delen där två trappor ledde ned i källaren. Räknar man bort trapporna och ”intaget” så omfattade själva källarutrymmet ca 7,2 x 5,5 meter (fig. 17). En murrest i den nordöstra delen av källaren utgjorde en del av en mellanvägg vilken avdelat källaren i två delar, ett rum per trappa (fig. 18). Källarens murar var uppbyggda av gråsten medan trapporna var konstruerade av kalksten. Murens tjocklek var ca 0,8 meter och bestod förutom gråstenen av sandig jord. På vissa ställen förekom inslag av kalkbruk och området mellan

Fig. 18. Rest av mur vilken utgjort en del av en vägg som delat källaren i två delar. Foto: Christina Larsson, Kalmar läns museum. Foto från sydöst.

Fig. 19. Mynningsbit vilken kan ha varit en del av ett Bartmanskrus, fnr 31. 1600-tal? Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Fig. 20. Keramikskärva tillhörande ett fat vilket kan dateras till början av 1800-talet, fnr 47. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Fig. 21. Fnr 50, skärva till ett fat. Kan dateras till slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

trapporna utgjordes av fet, mörk jord. Källarens djup var ca 1,4 meter.

Sammanlagt 77 fynd fördelat på 14 kategorier insamlades från anläggningen. Kategorier var bränd lera, fajans, flinta, glas, järn, kakel, lergods BII: y, lergods BIII: y, lergods, rött, lergods, BILy, rödgods, stengods, tegel och vit lera. De största posterna utgjordes av lergods BII: y och glas. I materialet finns vissa fynd som går att ge en relativ datering. Fnr 31 bestod av en mynningsbit i beige vitt stengods vilken skulle kunna vara en del av ett Bartmanskrus (fig. 19). Mynningsbiten har en ålderdomlig karaktär

och kan vara 1600-tal. Fnr 47 bestod av flera skärvor till samma fat. Det är ett marmorerat gods med brun, grön och svart glasyr (fig. 20). Fatet kan dateras till början av 1800-talet. Fnr 50 består av en skärva till ett fat. Fatet har ett vegetativt motiv med raster dekor (fig. 21). Kan dateras till slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet.

Källaren kan vara en tidig konstruktion på platsen och har troligtvis byggts under 1700-talet. Av fynden att döma har den använts en bit in på 1800-talet innan den övergavs.

Tomterna

De lämningar som påträffats ligger spridda över en yta som motsvarar fyra tomter och dessa är tomt nr 150, 151, 152 och 153 (fig. 22). I Kalmar läns museums arkiv finns uppgifter om ägarlängderna för dessa tomter.

Tomt 150 och 151

Tomterna kan följas från år 1724 då tomten 150 var obebyggd och 151 var en gård med fritomt och ägdes av Christoffer von Seltsau. Under de följande 100 åren bytte tomterna ägare åtskilliga gånger. När handlanden Anders Lorens Kreuger tog över tomterna upplöste han den samhörighet som präglat dem tidigare. Tomt nr 150 såldes till kammarrådet Gustaf Sylvander som också ägde tomterna 138, 139 och 140. Sylvander ägde i och med detta tomter som gick tvärs över kvarteret. Tomt nr 150 ingick framöver i detta komplex.

Tomt 151 delades nu i två delar A respektive B. Denna uppdelning fortgick i ca 20 år fram till 1848 då smeden Johan Årnell inköpte bägge tomthalvorna och återigen återställde tomten till en ägare.

Tomt 152

Ägarlängderna kan följas från 1679 då vinskänkaren Paul Hannson Knect ägde tomten. Ägarbytena är något svåra att följa i början av 1700-talet då det är svårt att förstå vem som egentligen äger tomten. Tomten gick under benämningen "Cortmejers ödetomt" under en tid. Tomten bytte ägare ett par gånger fram till 1754(?) då matrosen Carl Metts änka styckade upp tomen i två halvorna, den östra 152A och den västra 152B. Även dessa tomthalvor bytte ägare ett par gånger fram till 1880 då styrmannen Olof Lagergren blir ägare till bägge halvorna och återigen gör tomten till en sammanhållen enhet.

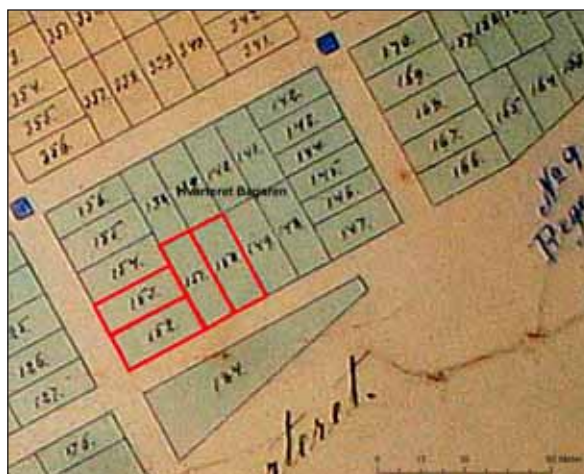

Fig. 22. Utsnitt över kvarteret Bagaren med de äldre tomtgränserna utlagda. Det markerade området utgör de berörda tomterna.

I beskrivningarna till tomten finns information som även inbegriper tomt 153. Enligt den som upptecknade ägolängderna så har tomt 152 endast haft gräns mot södra Långgatan och varit som störst på djupet medan 153 varit en hörntomt och haft sin längsta sida längs med Proviantgatan. Detta förhållande är svårt att följa i den ovan genomgånga ägolängds genomgången. Att tomterna skulle ha varit ordnade på detta sätt syns inte heller på de tomtöversticker som finns över Kvarnholmen inte ens på en översiktsplan daterad 1876. Tittar man på tomkartorna från dessa tomter visar det sig dock att så är fallet. Enligt dessa är båda tomterna orienterade med den längsta sidan åt norr och inte åt öster såsom översiktsplanerna gör gällande.

Tomt 153

För denna tomt saknas specifik information om ägolängderna.

Tolkning

De påträffade lämningarna kan knytas till fyra olika tomter inom kvarteret Bagaren på Kvarnholmen (fig. 23). Tomterna utgjordes av tomtnr 150, 151, 152 och 153 och till alla utom en finns information om vilka som ägt och bott på dem. Till tomt nr 150 och 151 kan knytas en brunn, A1. Brunnen ligger på gränsen mellan de två tomterna och har försett dem med vatten. Utifrån fyndmaterialet är det svårt att ange när den konstrueras. Att döma av flaskor som påträffats i fyllningen till brunnen har den permanent övergetts så sent som på 1920-talet. Tomterna har varit sammanbundna sedan början på 1700-talet och fram till 1829 då Gustaf Sylvander köper tomten samt ytterligare tre tomter i kvarterets nordvästra del. Detta skulle kunna förklara brunnens placering mellan de bägge tomterna. Mellan åren 1724 och 1829 bytte tomten ägare 14 gånger och det var den siste, handlanden Anders Lorens Kreuger som upplöste sambandet mellan de bägge tomterna 150 och 151. Av ägolängderna kan vi utläsa att det varit en brokig samling människor som omväxlande ägt tomterna, skeppare, rådmän, statskassör, proviantmästare, kammärsnotarie, ryttmästare, kofferdikapten, repslagare, bryggare, varvsmed, handlare och slutligen kammarråd. Arkivmaterialet sträcker sig fram till slutet av 1800-talet, förändringar efter denna tid är ej noterade.

På tomtnr 151 påträffades också en smidesplats, A4. Denna förefaller ha varit anlagd invid en vägg el dyl vilket den murrest som påträffades

i anslutning till anläggningen indikerar. Denna vägg sammanfaller också med tomtgränsen mellan tomt 151 och 153. Ett brandlager intill har vid undersökningstillfället antagits vara rester av stadsbranden år 1800. I ägolängderna för tomten finns en smed omnämnd 1829. Då köper smeden Jonas Peter Sjöström den ena halvan av tomt 151 vilken under en tid blir en delad tomt. En smedja skulle kunna ha byggts på brandlager från stadsbranden 29 år tidigare. I ägolängderna finns ingen smed omnämnd tidigare än vid denna tid. År 1848 köper smeden Johan Årnell båda halvorna av tomt 151 vilka således blir en sammanhängande tomt under en ägare igen. 1865 köper ytterligare en smed tomten, denna gång är det Olof Fredrik Johansson som är köpare. Fyndmaterialet ger ingen information som skulle kunna ge en bättre datering utan smidesplatsen kan eventuellt knytas till någon av dessa smeder.

På tomt 152 påträffades resterande anläggningar, källaren A3 samt förvaringsgropen A5. Att döma av fyndmaterialet kan källaren vara en tidig konstruktion på platsen och har troligtvis byggts under 1700-talet och sedan använts en bit in på 1800-talet innan den övergavs. En mer specifik tolkning av vad som förvarats i källarens rum finns ej. Cirka 10 m åt sydväst återfanns A5, en förvaringsgrop. Fyndmaterialet indikerar att den kan vara anlagd tidigt, flera keramikbitar har karaktären av 1700-tal och på en bevarad flaska kan årtal 1749 läsas. Anläggningen verkar ha övergivits under

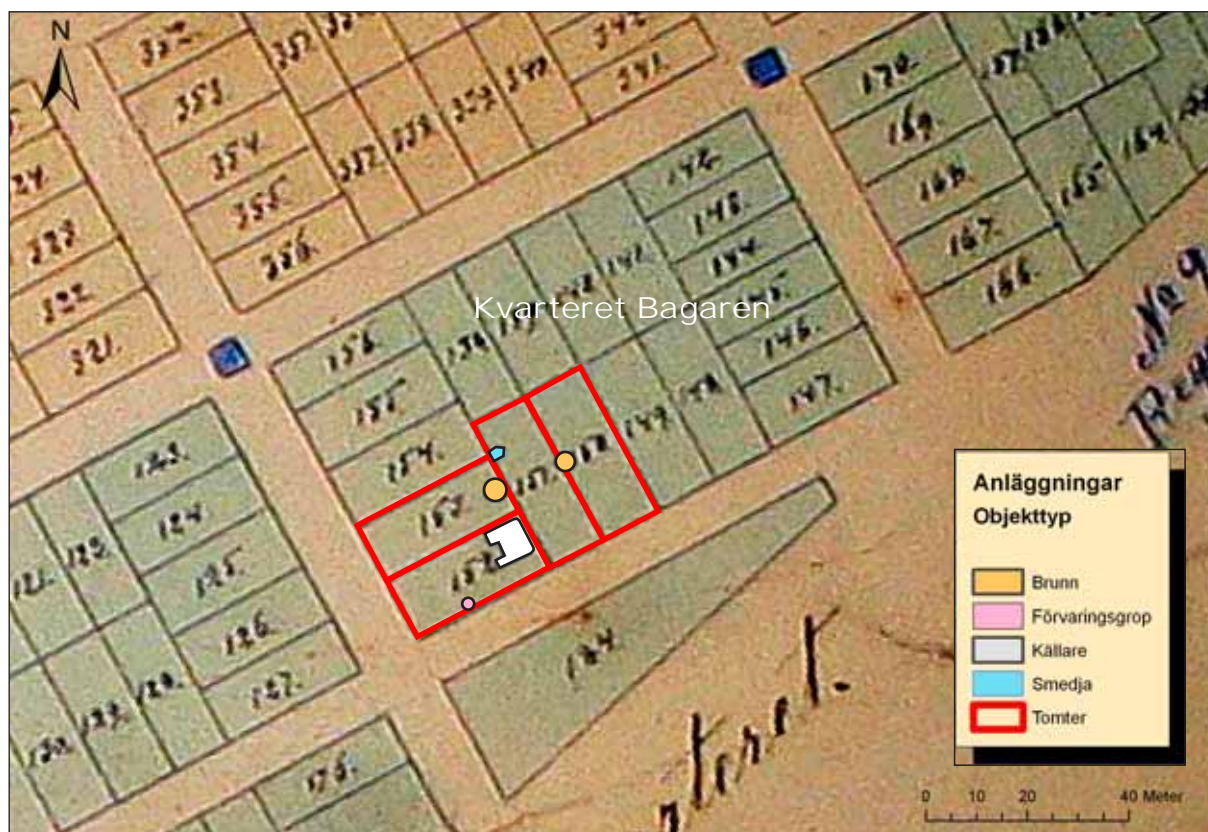

Fig. 23. De påträffade anläggningarna fördelade på de berörda tomterna.

1800-talets första hälft. Enligt ägolängderna skall tomten ha varit obebyggd under en tid i början av 1700-talet, under en tid går den under benämningen Coremajers ödetomt. Det är dock svårt att förstå ägarskiftena vid den här tiden och när tomten bebyggs är oklart men det bör vara kring 1700-talets mitt eller något tidigare.

På tomt 153 påträffades en brunn, A2. Liksom på tomt 150 har brunnen försett tomten med vatten. Att döma av det fyndmaterial som påträffades har den anlagts någon gång under 1700-1800-talet. Fynden indikerar också att den fylls igen permanent i början av 1900-talet.

De påträffade anläggningarna ger information om hur man valde att organisera tomterna

under 1700-1800-tet. Källaren och förvaringsgruppen kan vara de tidigaste spåren av bebyggelse på platsen. Dessa ger också information om den tidiga bebyggelsens placering och hur man vid den här tiden förvarade/avyttrade saker.

Tomtkartor över tomterna 152 och 153 har också visat att de plankartor som finns över Kvarnholmen och dess tomter inte alltid stämmer (fig. 24). Plankartorna visar en tomsträckning som inte stöds av tomkartorna från de specifika tomterna. Varför denna diskrepans föreligger och när den kom till stånd är okänt men enligt anteckningar från Westrinska arkivet skall detta ha skett under tidigt 1700-tal. Utifrån de arkeologiska lämningarna går det inte att klargöra denna omständighet.

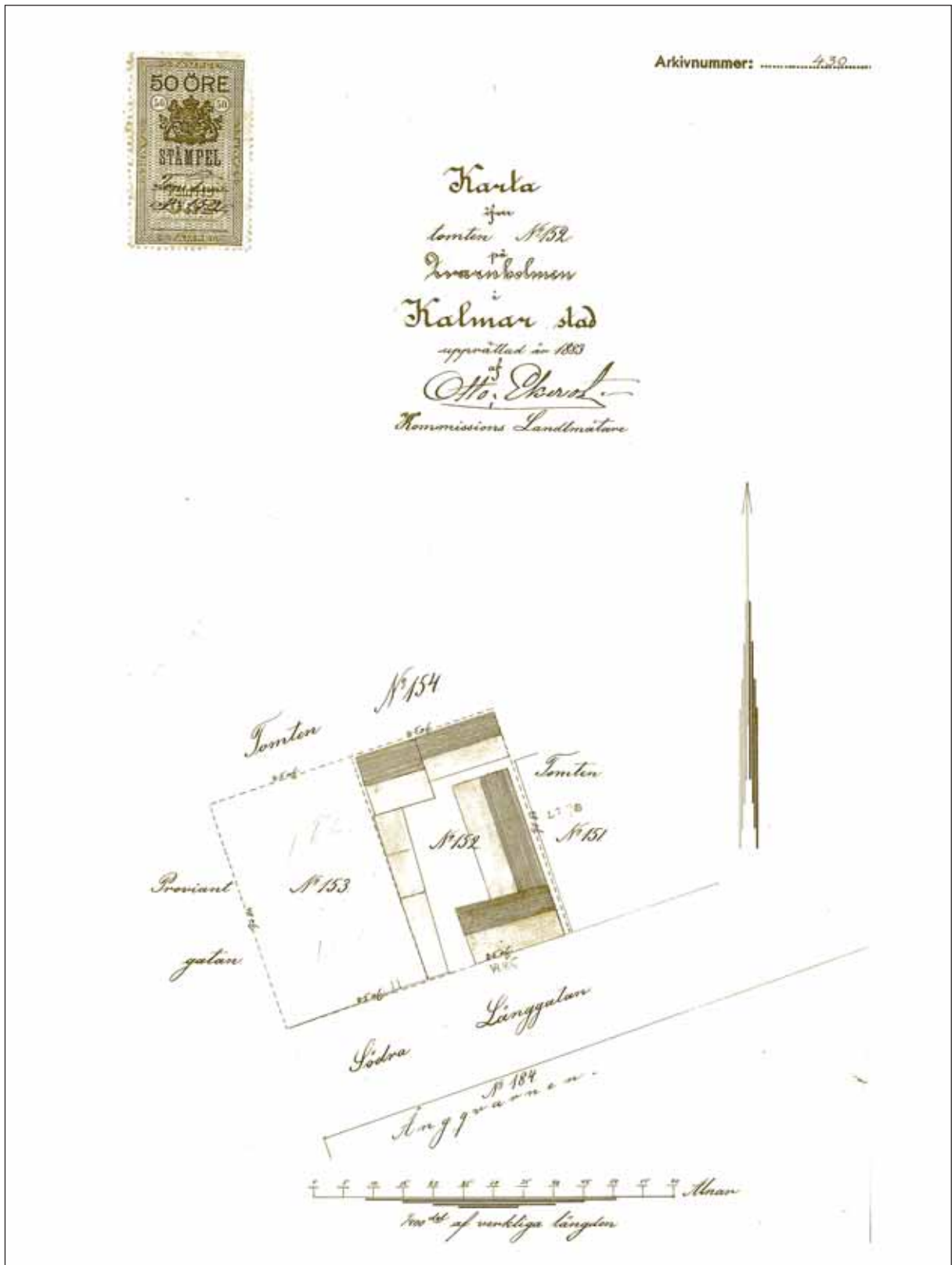

Fig. 24. Tomtkartor över tomt nr 152 och 153. Jämför tomternas riktning med kartan på fig. 23. Samhällsbyggnadskontorets arkiv över tomtkaror, Kalmar.

Referenser

- Forsberg Warringer., G. 1988. Kvarteret Repslagaren. Kvarnholmen. Kalmar. Kalmar läns museums arkiv, Westrinska samlingen.
- Hofrén., M. 1962. Kvarnholmen I Kalmar. Utredning. Kalmar. Samhällsbyggnadskontorets arkiv över tomtkaror.
- Hofrén., M. 1970. Kalmar. Karolinska borgarhus i sten. Kalmar.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 220-2076-90, 220-6316-91

Kalmar läns museums dnr: 509/90, 172/91

Projektnummer KLM: 90/20, 91/33

Uppdragsgivare: Riksbyggen, Box 110, 391 27 Kalmar

Landskap: Småland

Kommun: Kalmar

Socken: Kalmar

Fastighet: Bagaren 20

Fornlämningsnr: RAÄ 93

Ekonomisk karta: 4G6g SV

X koordinat: 6282077.07879

Y koordinat: 1534562.23336

M ö h: ~3 möh

Fältarbetstid:

Antal arbetsdagar: ~15 dagar

Maskintid: -

Personal: Christina Larsson, Per Sarnäs

Foto, Sv/v: E39478-39811

Dia Au nr: 126:1-

Fynd nr: KLM 34164

Fynd: Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. Fynden finns registrerade i en för ändamålet upprättad Microsoft Access® databas.

Analys: -

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Dokumentation (*=bifogas)

Övrigt material ingående i rapport: Fyndlista*, utdrag ekonomiska kartan*, fotolistor*, renritningar*, fältritningar.

Inmätning:

Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem RT90 2,5 gon V och RH70.

Bilagor

- Bilaga 1. Fyndlista
- Bilaga 2. Renritning, anläggning 1, brunn
- Bilaga 3. Renritning, anläggning 2, brunn
- Bilaga 4. Renritning, anläggning 3, källare
- Bilaga 5. Renritning, anläggning 4, smedja
- Bilaga 6. Renritning, anläggning 5, förvaring/avfallsgrop
- Bilaga 7. Dendroanalys
- Bilaga 8. Fotolista

Bilaga 1.

Fyndlista

Fnr.	Lager/anl.	Föremål	Material	Ant	Vikt	Kommentar
1	Anl.1, murfyllning	skärvor, fat/skål	porcelain	3		2 olika kärl. Blåvit resp blågul dekor på vit botten.
2	Anl.1, murfyllning	skärvor, fat/skål	fajans	3		Blå dekor på vit botten. Gult gods.
3	Anl.1, murfyllning	skärva, krus /skål	stengods	1		Grått gods, brunspräcklig glasyr.
4	Anl.1, murfyllning	skärvor, kärl	lergods Bll:y	8		1 ben, 1 mynning. Olika kärl, brun-, brungrön-, grön gul-glasyr. Dekor saknas.
5	Anl.1, murfyllning	skärvor	glas	3		1 bit fönsterglas, 1 vridet band, 1 bit från flaska.
6	Anl.1, murfyllning	skaft, kritpipa	vit lera	2		Avbrutna i båda ändar.
7	Anl.1, murfyllning	eldslagningsflinta	flinta	2		1 bit både kärna och eldslagnings flinta. 1 st svart, 1 st ljus' k grå.
8	Anl.1, murfyllning	avslag	flinta	2		Båda svart flinta.
9	Anl. 1 sen fyllning	öflaskor	glas	3		1 st 1/3 1 märkt Ö = Östervik 1914, 1 st 1/3 1 H-Hammar 1920, 1 st 2/31 Å = Årnäs 1916
10	Anl. 1 sen fyllning	punschflaskor	glas	3		Tidigt 1900-tal. Kinnikullebotten.
11	Anl. 1 sen fyllning	flaskor	glas	4		3 gröna, 1 brun, Kinnikullebotten.
12	Anl. 1 sen fyllning	flaskor	glas	2		Blågröna. Flat botten.
13	Anl. 1 sen fyllning	flaskor	glas	1		Liten, vit, fyrkantig. Import fr. Lübeck
14	Anl. 1 sen fyllning	ättiksfaska	glas	1		Liten, vit, rund. Falu ättikfabrik.
15	Anl. 1 sen fyllning	salubrinflaskor	glas	2		Små, vita, kantiga.
16	Anl. 1 sen fyllning	klump	glas	1		Glasspill vid glasproduktion.
17	Anl. 1 sen fyllning	skärva, kakelugn	kakel	1		Svart glasyr. Reliefdekor.
18	Anl. 1 sen fyllning					
19	Anl.2, murfyllning	skärvor, fat/skål	lergods Bll:y	9		Alla olika glasyr och dekor. Karaktär av 1700/1800-tal.
20	Anl.2, murfyllning	kritpipor, skaft	vit lera	3		2 st med reliefdekor. Alla avbrutna i båda sidor.
21	Anl.2, murfyllning	föremål	järn	6		4 spikar, 2 oidentifierade föremål.
22	Anl.2, sen fyllning	öflaskor	glas	2		1 st 1/3 1 märkt Ö = Östervik 1914, 1 st 1/3 1 L = Surte 1900-22.
23	Anl.2, sen fyllning	punschflaskor	glas	8		Alla 3 storlekarna ljusgröna.
24	Anl.2, sen fyllning	brännvinsflaskor	glas	3		2 st 1 1, 1 st 1/2 1. Vita.
25	Anl.2, sen fyllning	benedictinflaskor	glas	2		1 st stor, 1 st liten. Gröna.
26	Anl.2, sen fyllning	medicinflaskor	glas	2		Runda, små, vita.
27	Anl.2, sen fyllning	flaskor	glas	9		Bruna, 5 gröna, 2 vita. Olika typ och storlek.
28	Anl.2, sen fyllning	flaskor	glas	3		Kantiga, små. 1 st brun, 2 st vita.
29	Anl.2, sen fyllning	skärva, kakelugn	kakel	1		Gulvit glasyr, reliefdekor.
30	Anl.2, sen fyllning	krus	stengods	1		För genever eller brännvin. Märkt RIGA med slaviska bokstäver.

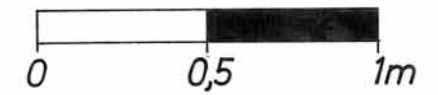
Fnr.	Lager/anl.	Föremål	Material	Antal	Vikt	Kommentar
31	Anl.3, murfyllning	krus, skärva	stengods	1		Beigevitt gods. Mynningsbit. Brun och beigepräckligt. Ålderdomlig karaktär. Kan tom vara Bartmanskrus /1600 tal.
32	Anl.3, murfyllning	skärvor, kärl	lergods,BILy	3		Stort krus. Brungrön glasyr insida.
33	Anl.3, murfyllning	skärva, kakelugn	kakel	1		Svart glasyr med reliefdekor.
34	Anl.3, murfyllning	lerklining?	bränd lera	1		Ca 1 cm tjock halvcirkelformad, "sotig", brun lera.
35	Anl 3, murfyllning	skärvor	glas	3		2 vita (flaskglas?), 1 st blåaktig, matt (flaskglas.) avbrutna i båda ändar.
36	Anl 3, murfyllning	kritpipor, skaft	vit lera	3		Avbrutna i båda ändar.
37	Anl 3, murfyllning	spikar	järn	3		
38	Anl 3, trappa i N	gångjärn	järn	1		Satt i dörrpost längst ner i trappan.
39	Anl 3, trappa i N	spik	järn	1		Under tröskelstocken.
40	Anl.3 trappa i S, under golvplatta	skärva, fat	fajans	1		Vit glasyr, gult gods.
41	Anl.3 trappa i S, under golvplatta	avslag	flinta	1		Mörkgrå flinta.
42	Anl.3 trappa i S, under golvplatta	skärvor, fönsterglas	glas	2		Ljusgrönt glas.
43	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärva, kärl	stengods	1		Brunspräcklig glasyr
44	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor, fat/skål	fajans	5		2 resp 3 tillhörande samma fat/skål. 1700-tals karaktär. Blå dekor, vitblå botten.
45	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor, fat/skål	lergods BII:y	4		Olika dekor och kärl. 1 mynning.
46	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor fr. skål	lergods BIII:y	3		Gult gods, gul glasyr invändigt, ljusgrön utv. Alla bitar-na från samma kärl.
47	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor fr. fat	lergods BII:y	6		Marmorerat gods. Brun, grön, gul, svart glasyr. Alla bitar fr. samma fat. Första halvan 1800-tal.
48	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor, grytor	lergods BII:y	9		Från olika grytor. 2 rörskaft, 3 ben, 1 mynning. Brun glasyr insida. Fläckar på utsidan på vissa.
49	Anl 3 trappa i S, igenläggningen	skärvor, fönsterglas	glas	6		Ljusgrönt. 4 ändbitar, 2 tillknackade bitar.
50	Anl 3 trapp i S igenläggningen	skärva, fat	fajans	1		Vegetativt motiv +rasterdekor. Slutet 1700-tal eller början 1800-tal.
51	Anl 3 trapp i S igenläggningen	skärvor, kritpipor	vit lera	5		2 fragmentariska huvuden, 3 skaft -1 med reliefdekor.
52	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	skärvor, fat	fajans	2		1 mynningsbit. Båda vit bottenglasyr med ljusblått mönster.
53	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	kakelskärvor	kakel	3		Reliefdekor, svart glasyr.
54	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	skärvor, skål	lergods, rött	2		"flätad" skål av runda "lerkablar". Transparent glasyr.
55	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	skärva, kärl	rödgoods	1		Mynningsbit. Saknar glasyr.

Fnr.	Lager/anl.	Föremål	Material	Antal	Vikt	Kommentar
56	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	tegelsten	tegel	1		Handslaget. Stämpel + "500" ristat när leran var blöt.
57	Anl 3 Källare, fylln. från igenläggningen	flaskor	glas	7		4 bruna, 2 gröna, 1 blå. 2 av de bruna - medicinflaskor.
58	Anl 4 Mellan kullerst.	skärva	fajans	1		Ljusblå glasyr, grund, mörkblått mönster. Mynningsbit.
59	Anl 4 På kullerste.	föremål	brons/ koppar	4		2 knappar, 1 ev mynt, 1 ten.
60	Anl 4 M kullerst.	spikar	järn	4		
61	Anl 4 M kullerst.	slagg	järnslag		1245g	Små slaggbitar + 2 skällor 9x7 cm resp 10x8 cm i diam.
62	Anl 4 M kullerst.	flaskmykning	glas	2		Ljusgrönt, mjölkigt glas.
63	Anl 4 Ovanpå kullers	pärta	glas / glasfluss	1		Svart.
64	Anl 4 Ovanpå kullers	rund glasplatta	glas	1		Ca 1,5 cm i diam.. Rött glas. Troligen suttit i knapp.
65	Anl 4 I fyllningen murstenarna	skärvor, fat	BII:y lergods	4		Fr. 3 olika fat. Mynningsbitar på lerbotsbotten. Vitgul och brun glasyr.
66	Brandlag. V om anl. 4	skärvor, fat	BIIy+porslin	6		1 mynningsbit. 1 bit vitt porslin, 3 bitar brungul glasyr, 2 transparent. glasyr.
67	Brandlag. V om anl. 5	skärvor, fat/skål	BII:Y sec.brär	t3		Kraftigt secundärbränt. På en bit förslaggad glasyr.
68	Anl 5 sen fyllning	skärvor, fat/skål	fajans	10		3 mynningsbitar, 6 vit glasyr, 4 vit botten. blå dekor.
69	Anl 5 sen fyllning	silkärl	fajans	1		Klargrönt 40cm i diam 7 cm högt. Dekorerad ytterkant och handtag. 'hoplimmat. Ej komplett.
70	Anl 5 sen fyllning	gryta/skål	BIIy, lergods	1		Brun glasyr, fläckvis nära botten. Ett vertikalt öra. 30 cm 2m. Minst 18 cm högt. hoplimmat. Ej komplett
71	Anl 5 sen fyllning	skål	BII:y, lergods	1		Mynningskant dekorerad med våglinjer på utsidan Grön- och brunflammig glasyr. 21 cm i diam. 8,5 cm högt. 'hoplimmat. Ej komplett.
72	Anl 5 sen fyllning	kärl	BII:y+fajans	65		Många mynningar, bottnar o. ben. Olika glasyrer. Stark 1700-t/tidig 1800-t prägel.
73	Anl 5 sen fyllning	kärl	porslin	1		vitt porslin m. blå dekor. Kinesiskt.
74	Anl 5 sen fyllning	delar av kritpipor	vit lera	23		2 dekorerade skaft.
75	Anl 5 sen fyllning	flaskskärvor	glas	5		Grönt glas. 2 från kantig flaska, 3 från rund. Stämpel :IBK 1749.
76	Anl 5 sen fyllning	fönsterglas	glas	6		Ljusgrönt. 2 bitar tillknackade. 1 bit bemålad.
77	Anl 5 sen fyllning	eldslagnings-flinta	flinta	3		2 bitar grå -, 1 bit brun flinta
78	Anl 5 sen fyllning	avslag	flinta	2		Båda brun flinta
79	Anl 6 Mellan grundstenarna	slagg	stenkolslag		40g	Från smidesverksamhet i röda skjulet? Yngre än anl 4.

ANL. 1, BRUNN

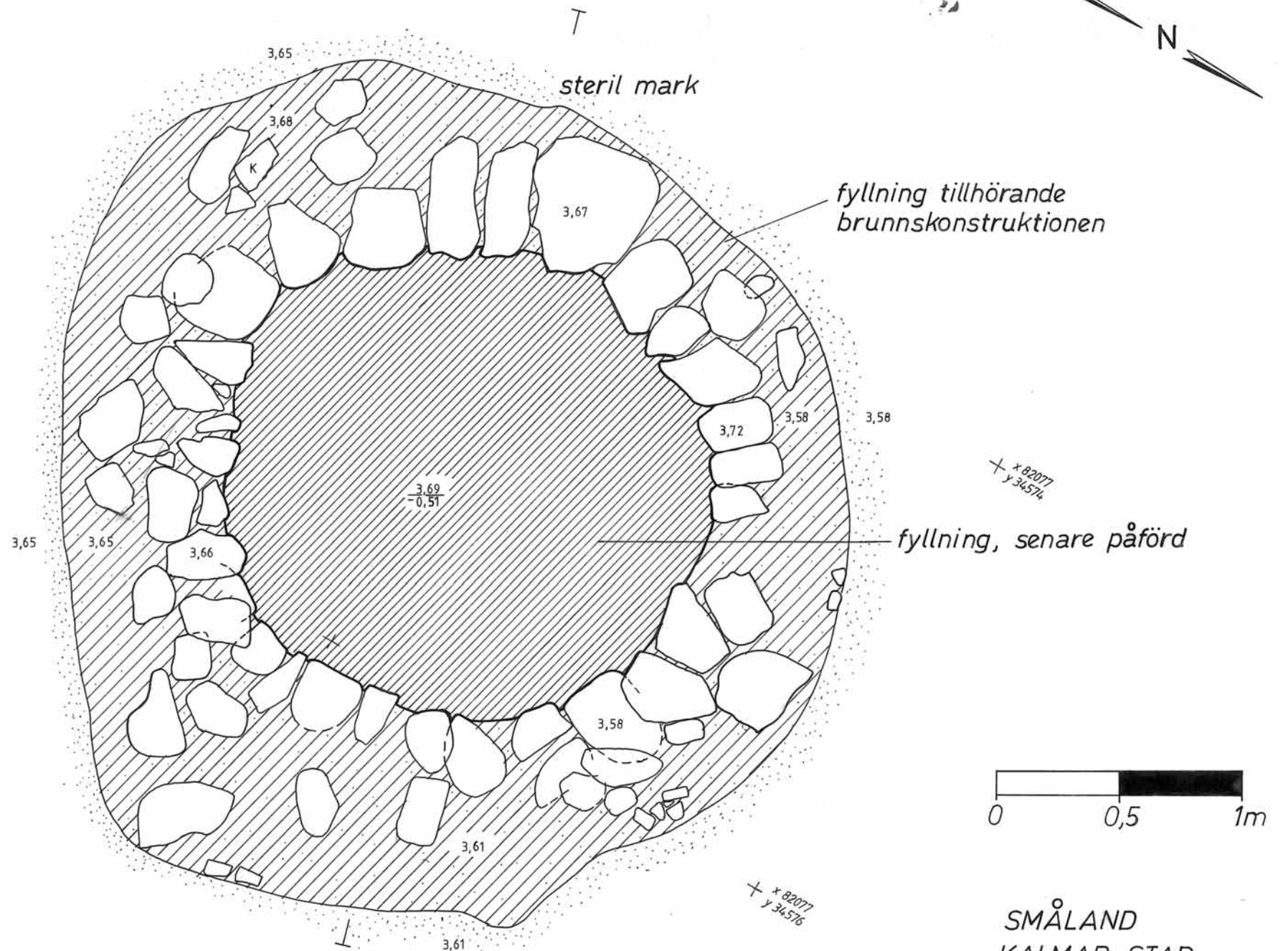

sand	moderna fyllnadsmassor
mager k-jord med stor sandinblandning	kalksten
fet, mörk k-jord med mycket hushållsavfall	gråsten

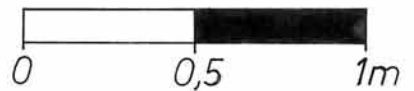

SMÅLAND
 KALMAR STAD
 KVARNHOLMEN
 KV. BAGAREN
 PLAN, ANL. 1 BRUNN
 C. LARSSON
 JUNI 1991
 renritad: C. Larsson

ANL. 2, BRUNN

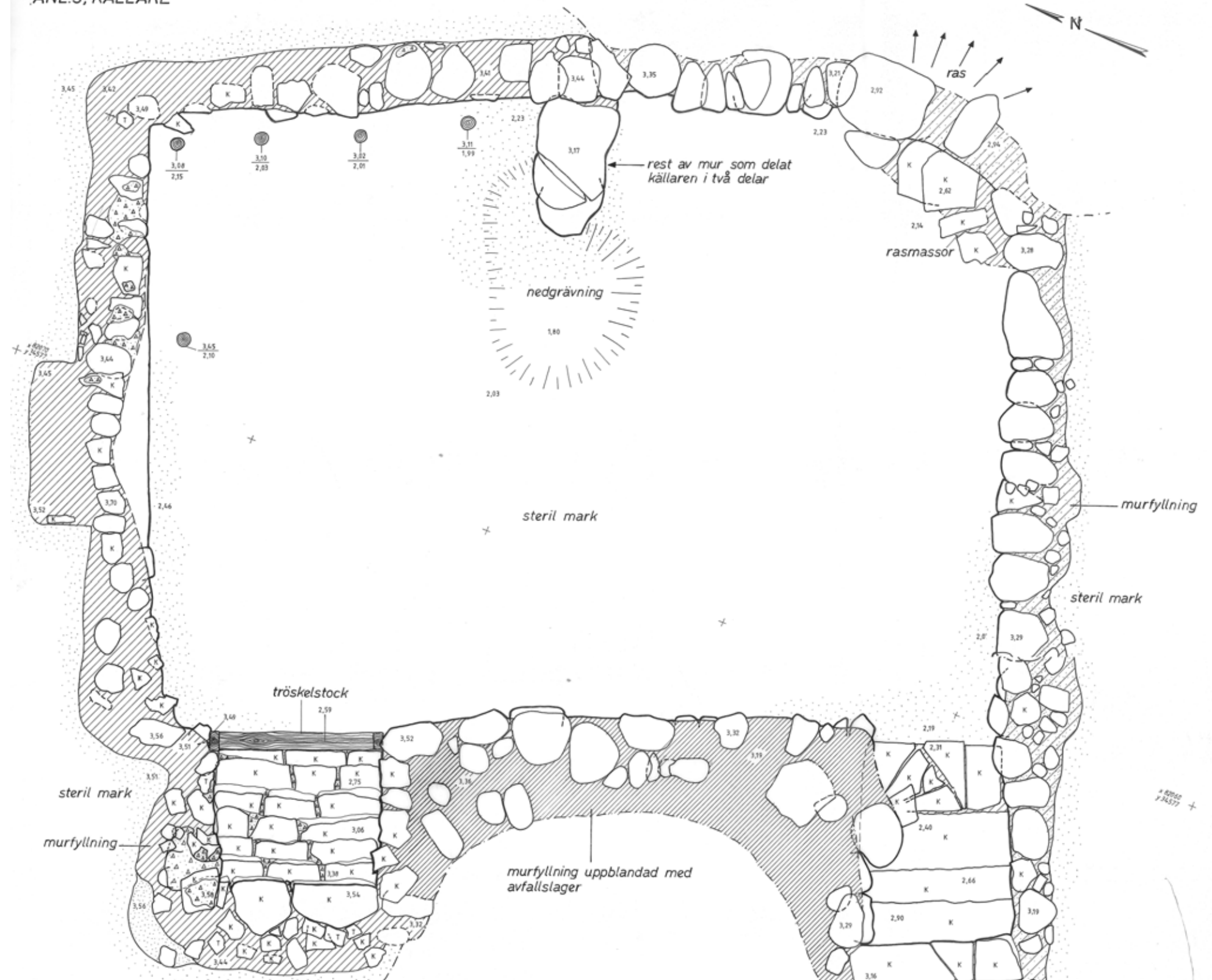

- sand
- mager k-jord med stor sandinblandning
- fet, mörk k-jord med mycket hushållsavfall
- gråsten
- kalksten

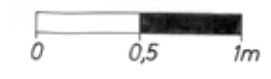

SMÅLAND
 KALMAR STAD
 KVARNHOLMEN
 KV. BAGAREN
 PLAN, ANL. 2 BRUNN
 C. LARSSON
 JUNI 1991
 renritad: C. Larsson

ANL.3, KÄLLARE

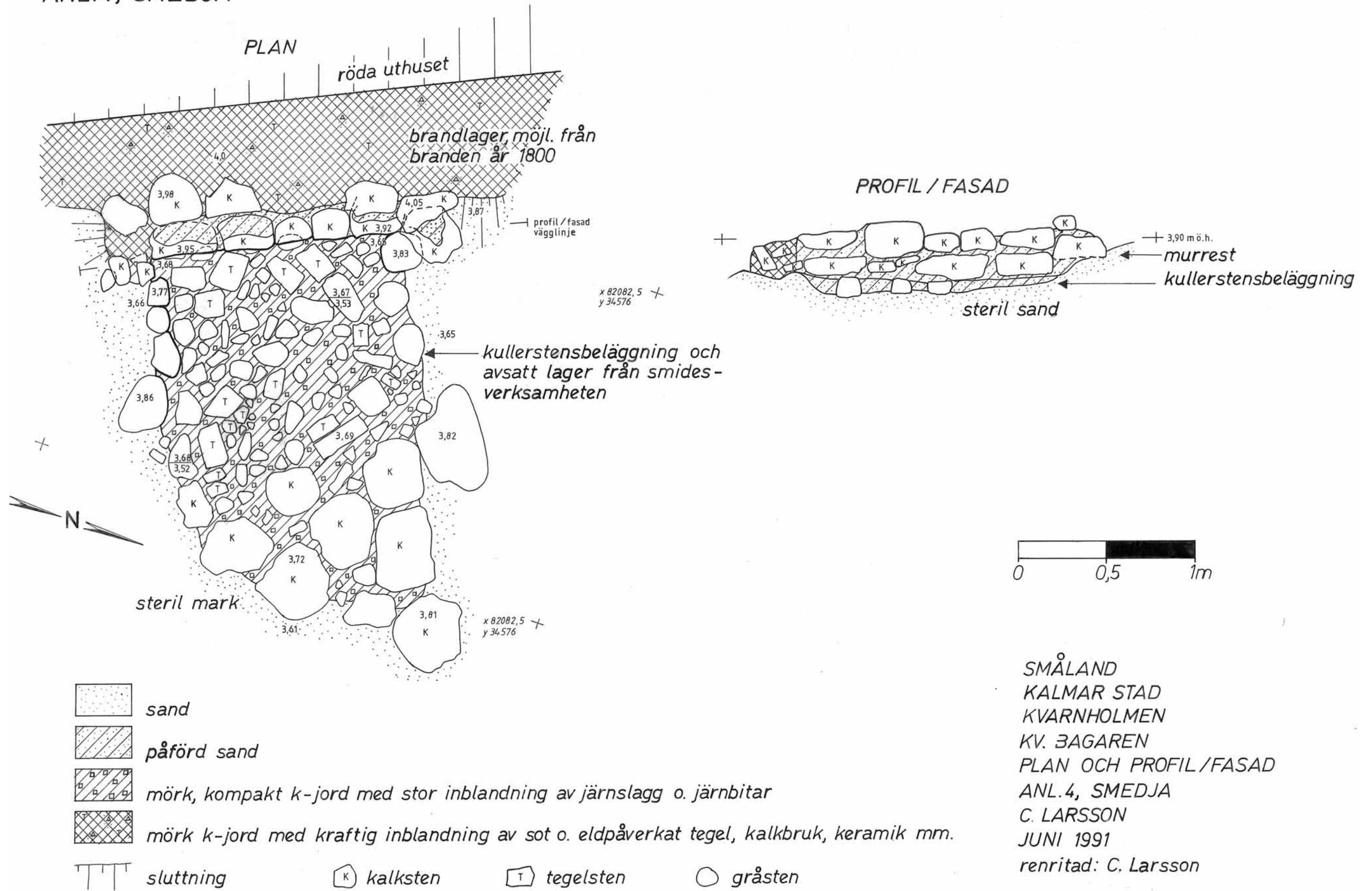

sand	kalksten
sand med strimmor av k-jord	tegelsten
k-jord med inblandning av sand	gråsten
halvfet, mörk k-jord	trästolpe
kalkbruk	

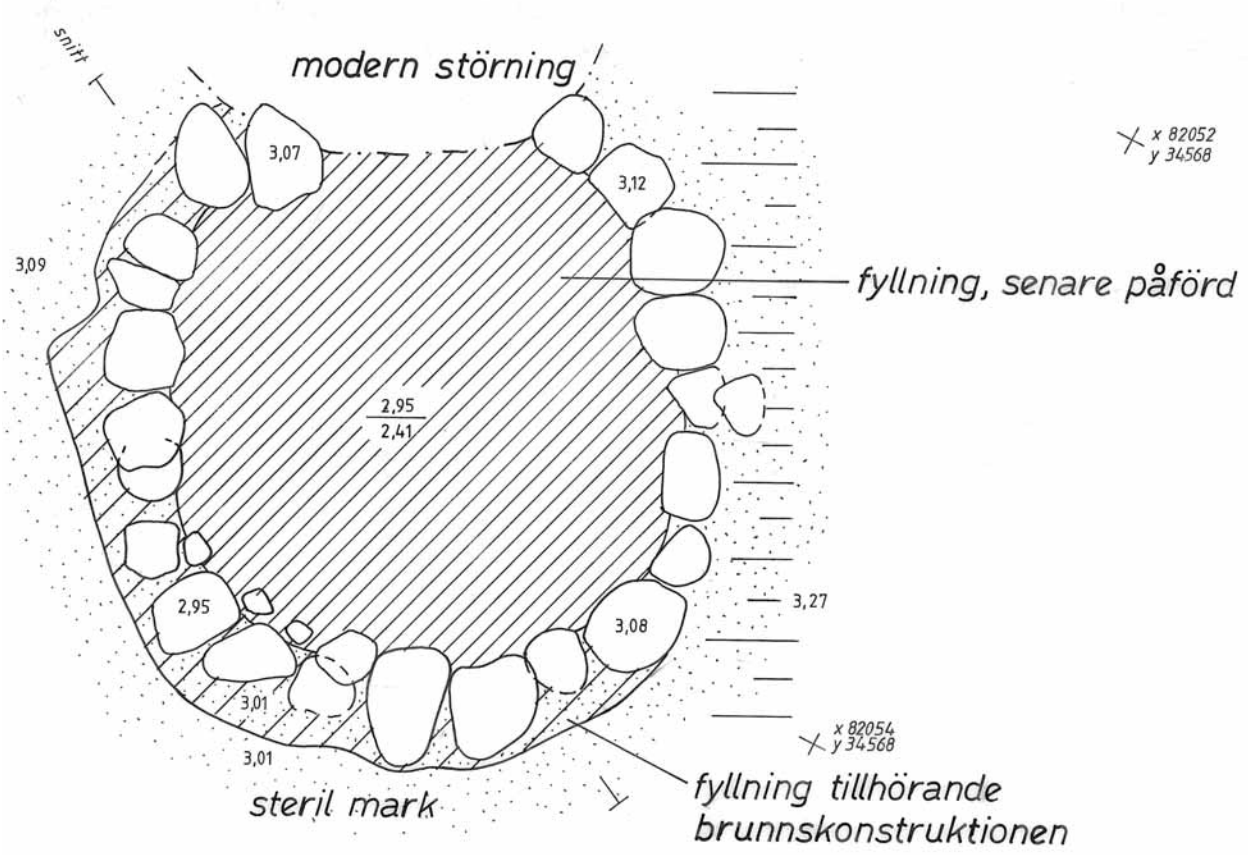
SMÅLAND
 KALMAR STAD
 KVARNHOLMEN
 KV. BAGAREN (11) ?
 PLAN, ANL. 3 KÄLLARE
 C. LARSSON
 JUNI 1991
 renritad: C. Larsson

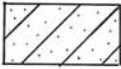

ANL.4, SMEDJA

SMÅLAND
 KALMAR STAD
 KVARNHOLMEN
 KV. BAGAREN
 PLAN OCH PROFIL/FASAD
 ANL.4, SMEDJA
 C. LARSSON
 JUNI 1991
 renritad: C. Larsson

ANL. 5, FÖRVARINGS/AVFALLSGROP

- sand
- fet, mörk k-jord
- brungul sand
- sluttning
- gråsten

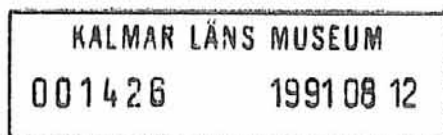
SMÅLAND
 KALMAR STAD
 KVARNHOLMEN
 KV. 3AGAREN
 PLAN, ANL. 5 BRUNN
 C. LARSSON
 JUNI 1991
 renritning: C. Larsson

LUNDS UNIVERSITET
Kvartärgeologiska avdelningen
Dept. of Quaternary Geology

1991 08 07

Christina Larsson,
Kalmar Läns Museum,

2 prover fra Kvarnholmen, kv Bagaren, Kalmar, anl 2, träram i botten av brunnen, er af Alnus sp., a1, og er derfor uegnede for dendrokronologisk analyse og er dermed kasserede.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin

Address:
 Kvartärbiologiska laboratoriet
Tornavägen 13
S-223 63 Lund

Telephone no.:
046-10 70 00 (exchange)
046-10 7891 (direct)

Address:
 Kvartärpetrografiska laboratoriet
Sölvegatan 13
S-223 62 Lund

Telephone no.:
046-10 70 00 (exchange)
046-10(direct)

FILM 11 forts.

- 26-27 Beslag o. gängjärn på N dörren, röda skjulet. Fr. NNV E 39 619
- 28-29 N delen av röda skjulet. Dörr, fönster, port i stald delen E 39 620
med måttsticka. Fr. NNV
- 30-31 Mittersta delen av röda skjulet. Port i stald delen och
fönster till mangelstugan med måttsticka. Fr. NNV E 39 621
- 32-33 S delen av röda skjulet. Mangelstugeport och loft, med
måttsticka. Fr. NNV E 39 622
- 34-35 S källortrappan - ingång från tegelluset. Uppifrån, från NNV E 39 623-624
- 36-37 - " - och tegellusets gavel. Fr. NNV E 39 625-626

19
--19h

20
--20h

19
--19h

20
--20h

21
--21h

22
--22h

23
--23h

24
--24h

25
--25h

25
--25h

26
--26h

27
--27h

28
--28h

29
--29h

30
--30h

31
--31h

31
--31h

32
--32h

33
--33h

34
--34h

35
--35h

36
--36h

37
--37h

FOTOLISTA FILM NR. 2

(V-delen)

Kv. Bagaren, Kvornholmen. Proviantg. G + Guldsmedja

~~Bit~~ Husdokumentation

- E 39 478 1A - 3A Ugnsluckor inne i gamla bageriet, Sö väggen i ~~ett~~
grå utbyggnad ~~in~~ inne på gården
- E 39 479 4A - 5A Nöräggen, vid ugnsluckorna
- E 39 480-481 6A - 13A Ugnsluckorna
- E 39 482 14A - 16A Grå skjulets, Proviantgatan, N dörren. Rivet
i juni -91, fr. VSV.
- E 39 483 17A - 18A Grå skjulets, andra dörren från N, fr. VSV

OK

FOTOLISTA FILM 3

Christina Larsson

Kv. Bagaren, V delen, Kvarnholmen.

Källare på gården Proviantg. 8, under tegellag och rött trä-
skejv. Träskivlet rivet i juni 1991. Husdokumentation

- E 39 484 2-3. S rummet med trappa som mynnar ut i tegellaget
fr. NV.
- E 39 485 4-6 S trappan. Nerifrån, fr. NV.
- E 39 486-487 7-8 Sten som S trappan som håller på att rasa in. Fr. N
- E 39 488 9-12 Från S trappan mot N trappan. Före städning. Fr. SV
- E 39 489-490 13-14 Takstödvar o. tegelbåge i taket, S rummet. Fr. SV
- E 39 491-493 15-22 Kalkstensgolvet i S rummet. Bild 21 o. 22 med
mätsticka. Fr. SV
- E 39 494 23-25 Närbild på parallellhuggen kalksten i golvet,
S rummet.
- E 39 495-496 26-28 Del av muren vid trappan i S m. mätsticka. Fr. S
- E 39 497 29-30 Tegel fr. mitten av S trappan ner mot S hörnet
i källaren. Fr. NV
- E 39 498 31 Källarens S hörn, S om S trappan - 2 gånger i
takets murverk av tegel + stenen som håller på
att rasa i taket. Fr. N
- E 39 499 32-33 fönster i SV imifrån källaren.
- E 39 500 34-37. S trappan uppifrån, fr. V

FOTOLISTA

HUSDOKUMENTATION

Ulin Sten- Larsson

Kv. Bagaren, V delen, Kvarnholmen, Promantag.

- FILM 5 Sv/v inne på gården. Tegellhus o. rött träskjul. ^{träskjulet} i juni 1991
- 3-7 fasadbilder, träskjul + tegellhus, fr. NV
 - 8-9 tegellhus fr. V, toget i gången in t. gården (in vattenpu)
 - 10-11 tegellhus, fr. V
 - 12-13 tegellhuset och S delen av träskjul, fr. V
 - 14-15 -" - " - fr. NV
 - 16-17 träskjulet, S delen, fr. NV
 - 18-19 " N delen -" -
 - 20-21 -" - fr. NV
 - 22-23 träskjulet med ångkvarnen i bakgrunden
 - 24-25 tegellhuset m. ångkvarnen i bakgrunden
 - 26-27 fönster (det Sra) i tegellhusets bottenvåning
 - 28 " i tegellhusets övervåning
 - 29-30 fönster + kruk i tegell. övervåning ovanför kylskåpsbänken
 - 31-32 N porten i tegellhuset
 - 32-33 små fönster m. "täckfris" i tegellhusets övervåning, fr. V
 - 34 -" - " - fr. VSV
 - 35-36 kullerstensbelägg, ~~stråpinnar~~, källarfönster i tegellhuset fr. VNV
 - 36 -" - " - fr. V

~~FILM 7 Sv Interiör tegellhus~~

~~Fr. Norr 3, 4, 5 Bjälthe, ventilationshål~~

~~6, 7 Ventilationshål + bjälthe~~

~~Fr. Väst 8, 9, 10 Bjälthe~~

~~Fr. Norr 11, 12 Ventilationsströmmar~~

~~Fr. Söder 13, 14, 15 Fönster~~

~~Bjälthe + fönster 17, 18~~

~~Fönster 19, 20~~

C. Larsson
FOTOLISTA FILM 7

Husdokumentation
Kv. Bogaren, V del
Kornholmen. Provantg. 8

E 39549-551 2-7 Interiör. i tegelhuset. Tak m. bjälklag o. ventilationstrumma.
Vägg i 50

Interiör
E 39552 8-10 Tak, bjälklag. Vägg i NO.

Interiör
E 39553 11-12 Ventilationstrumma på vägg i 80.

E 39554-557 13-20 Interiör. Fönster i vägg i NV

E 39558 21-23 N porten i träskjulet, öppen med källarluckan synlig.
Från NNV

E 39559 24-25 Källarluckan i röda skjulet. Fr. NNV

E 39560-563 26-29 Olle "Blixten", besatt i huset på Provantg. 8 1991

E 39564-565 30-36 Inne i röda skjulet. Spiltvåggen och spiltan. Fr. NNV

E 39566 37 — " — Spiltvåggen från spiltan (fr. NNV)

FOTOLISTA , FILM NR. 8

Christina Larsson

Kv. Bagaren, V delen, Kvarnholmen. Inne på gården till
Proviantg. 8. Grått trästjulet. Rivet i juni 1991. Husedoku-
mentation

E 39 567	2-5	Mangelrummet	interiör	N delen av rummet	Fr. S
E 39 568	6-8	"	"	"	Fr. V
E 39 569	9-11	"	"	S delen av rummet	Fr. Ö
E 39 570	12-14	"	"	"	Fr. Ö
E 39 571	15-18	"	"	mangelen	Fr. V
E 39 572	19-22	"	"	"	Fr. NV

Proviantg. 6, inne på gården. Grått trästjulet. Rivet i
juni 1991

E 39 573	23-25	Grå trästjulet	exteriör	översiktsbild	Fr. S
E 39 574-575	26-27	"	"	"	Fr. NV
E 39 576	28	Jag			
E 39 577	29-30	Gången mot bostad mot det grå stjulet		Guld
smedjan på vänster sida	Fr. SV
E 39 578	31-34	Förrådsutrymme i grå huset		närmast bostad	Fr. SV
E 39 579	35-37	Förrådsutrymme		andra från bostaden åt S.	Fr. SV

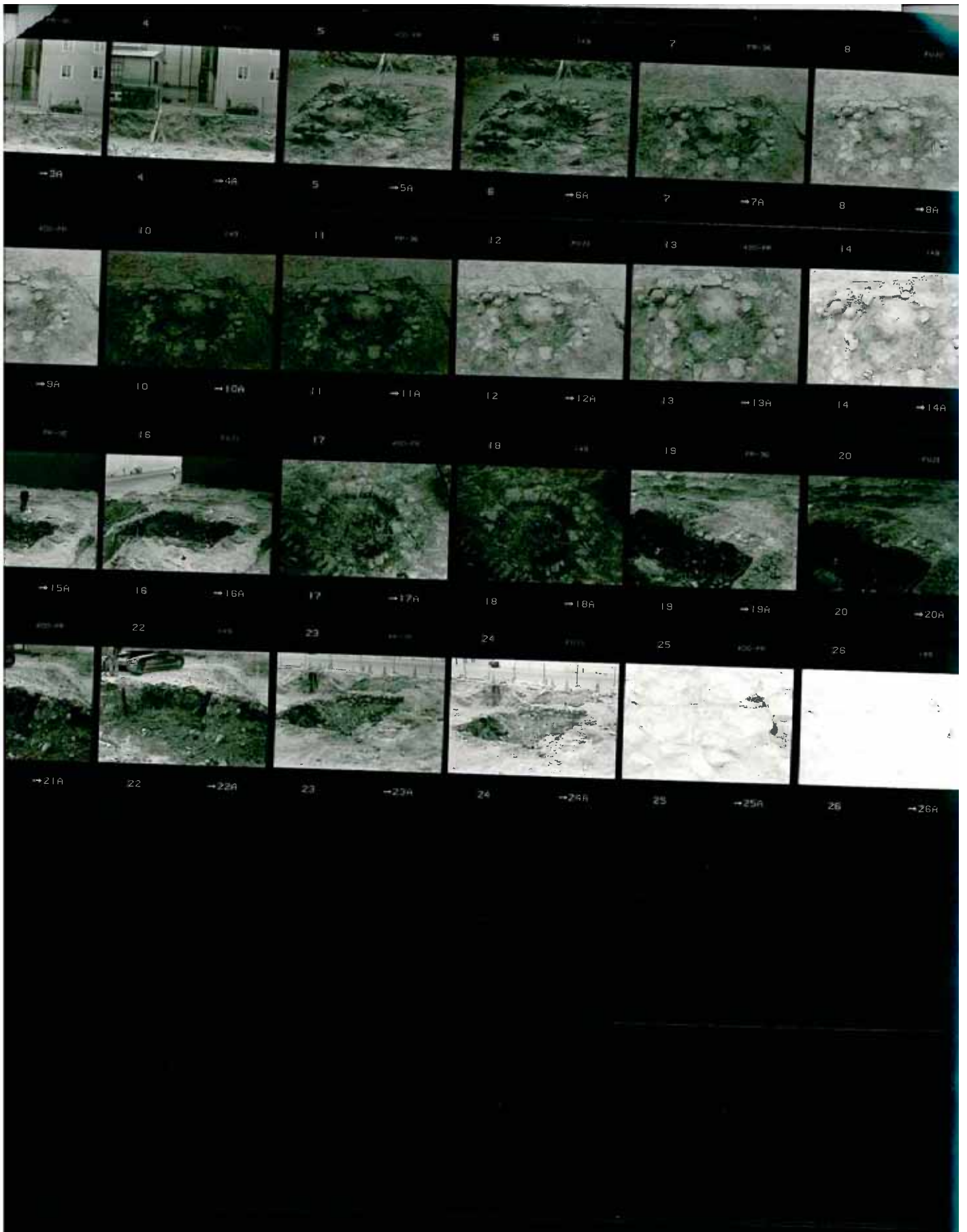

FOTOLISTA FILM NR. 9

C. Larsson

Kv. Bagaren ^(V delen), Kvarnholmen. Arkeologiska undersökning

- E 39580 4 Byggarbetsplatsen mot S. Långgatan
- E 39581 5-6 ANL. 1, brunn. Fäget från NNV
- E 39582-583 7-14 ANL. 1, brunn. Från V
- E 39584-585 15-16 ANL. 3, källare. Halvt utgrävd. Från
- E 39586 17-18 ANL. 2, brunn. Inte helt framrensad. Från Ö
- E 39587 19-20 ANL. 3, källare med den N trappan ännu ej utgrävd. Fr. I
- E 39588 21-22 ANL. 3, källare. N hörnets med trappålarne. Fr. V
- E 39589 23-24 ANL. 3, källare. Halvt utgrävd. Från NV
- E 39590 25-26 -"- . Översta trappsteget i N trappan innan utgrävningen av trappan börjat.

OK

FOTOLISTA FILM 10 Sv/V

Christina Larsson

Kv. Bogaren, V delen, Krarnholmen. Arkeologiska undersökning

E 39591-593 0-2 På väg o. anl. 2 (brunn) under utgrävning

E 39594 3-5 Anl. 3, källare. S trappan. Fr. ONO

E 39595 6-8 - " - . N trappan. Fr. ONO

E 39596 9-11 Anl. 1, brunn. Fyllningskant utanför stenarna sydlig
Fr. V

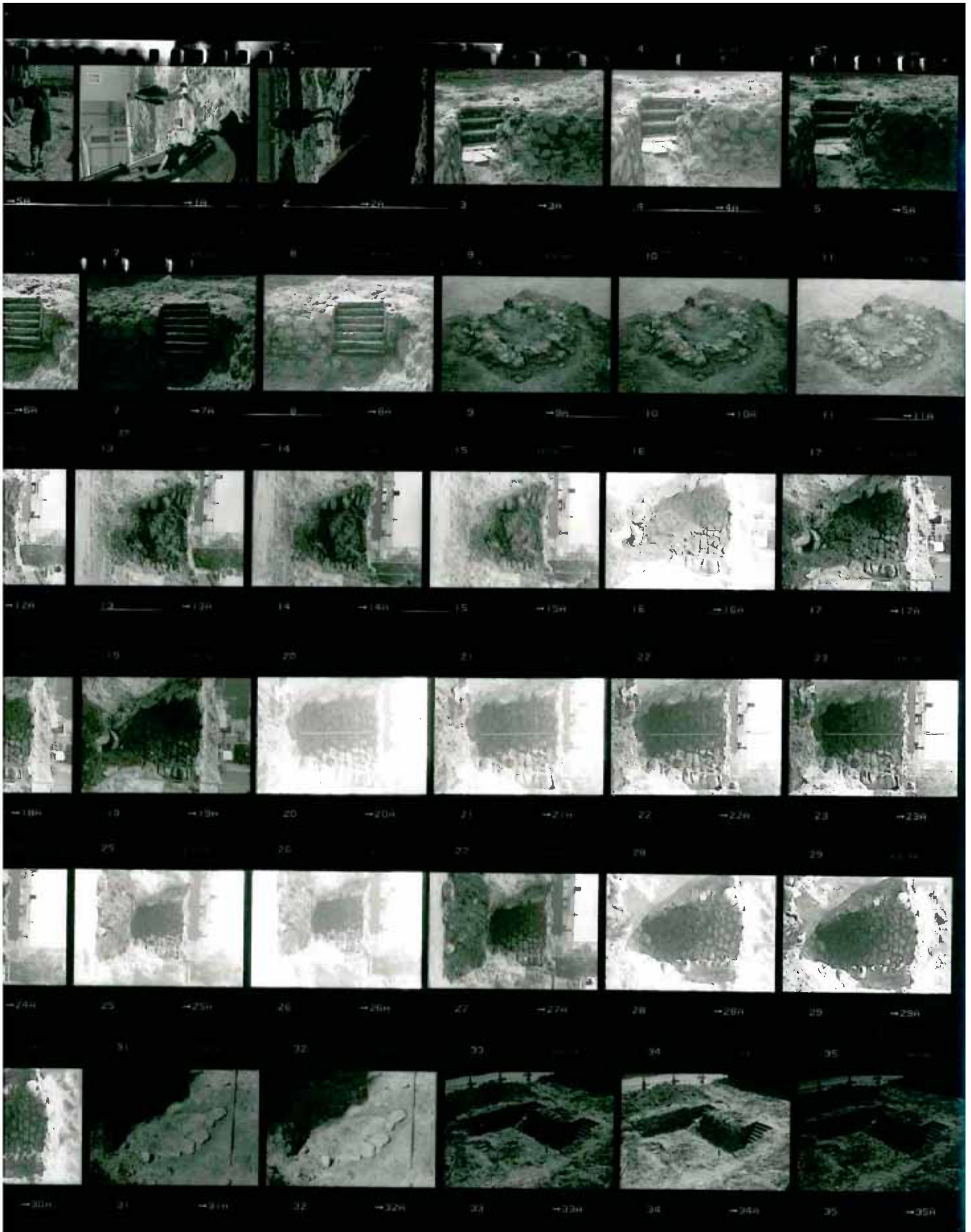
E 39597 12-15 Anl. 1, brunn. Smittod på hölften. Fr. Ö

E 39598-601 16-30 - " - . Stenarna i V halvan frambagna. Bild

E 39599 20-23 med måttsticka.

E 39602 31-32 Anl. 4 smedja. Fr. Ö

E 39603 33-35 Anl. 3, källare. Fr. ovan, fr. NNV.

FOTOLISTA FILM 12 Sv/v C. Larsson
 Kv. Bagaren, V delen, Kvarnhöjden. Arkeologiska undersökning

- E 39 627 1-2 Anl. 3, murfyllning i N väggen. Fr. Ö^o
 E 39 628 3-4 - " - S muren med måttsticka. Fr N^o
 E 39 629 5-7 - " - N muren - " - Fr S^o
 E 39 630 8-9 - " - V muren - " - Fr Ö^o
 E 39 631 10-11 - " - Ö muren, N delen, m. måttsticka. Fr V^o
 E 39 632 12-13 - " - " - S delen - " - Fr V^o
 E 39 633 14-15 ^{Anl. 3} Trärmuren med måttsticka. Fr SÖ^o.
 E 39 634-635 16-17 Anl. 3, N trappan. Fr. Ö^o
 E 39 636-637 18-20 - " - " - Fr V^o
 E 39 638-640 21-23 - " - " - närbilder på notering
 E 39 641-644 24-28 - " - S trappan. Fr Ö^o
 E 39 645-647 29-31 - " - " - Fr. V^o
 E 39 648 32-33 - " - V delen med båda trapporna. Fr Ö^o
 E 39 649 34-35 - " - " - av S muren med måttsticka
 E 39 650 36 - " - V muren m. måttsticka. Fr. Ö^o

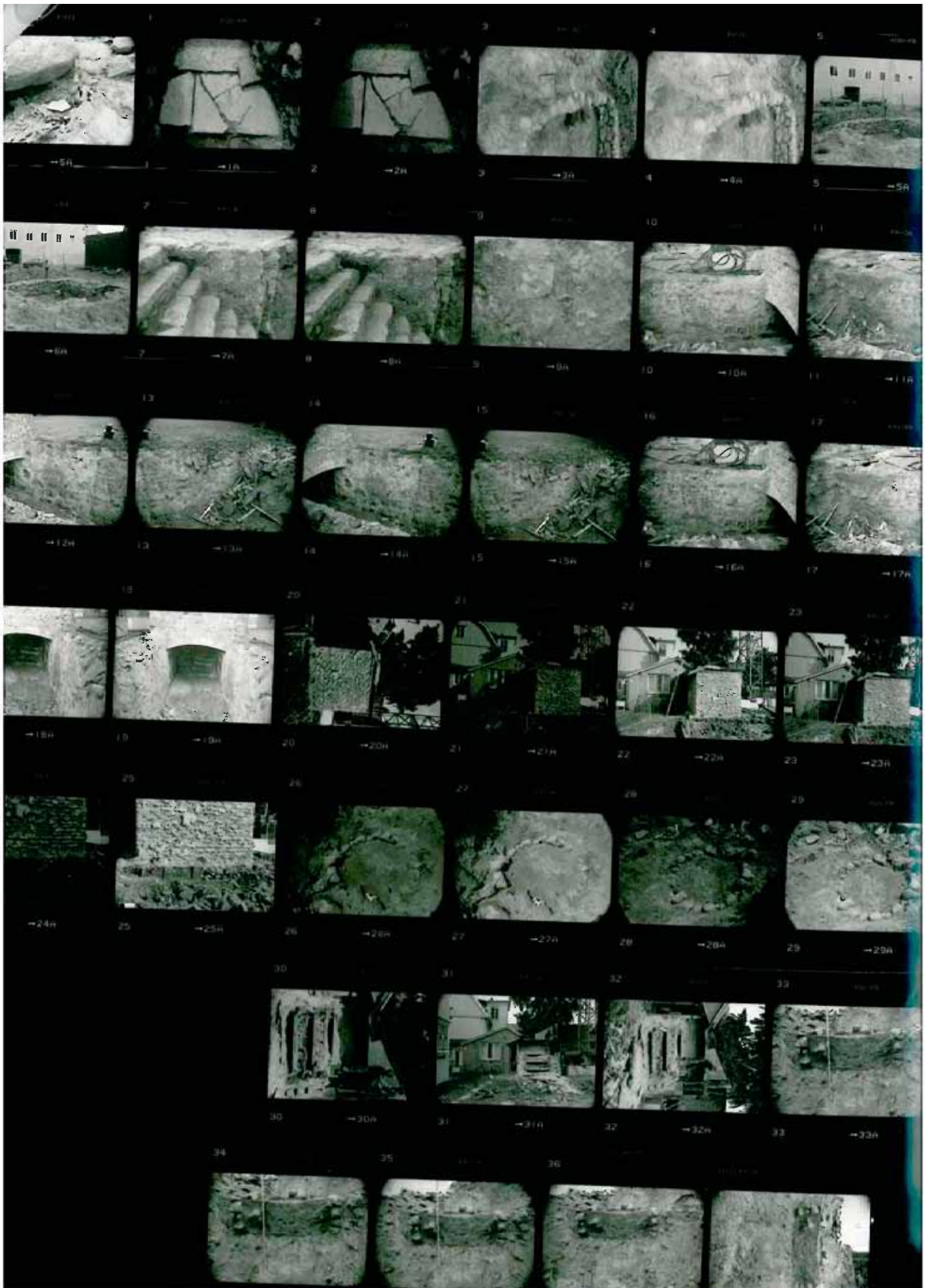
OK

FOTOLISTA FILM 13

Clarinna Larsson

Kv. Bagaren, V delen, Kearnholmen. Arkeologisk undersökning

- E 39 651 1-2 Anl. 3, Källare, Goluplatter nedanför S trappan. Fr. NO
- E 39 652 3-4 —" — Murfyllningen sydlig utanför S muren
Fr. Ö
- E 39 653 5-6 Jäg o. anl. 3. Fr. NNO
- E 39 654-655 7-9 N muren i N trappan. Kalkputsrester. Fr. S80
- E 39 656 10 * Källaren tilldrände fästheten på Proviantg. 8. S muren
N(Ö) delen. Blottad efter rivningen av röda träbjälk.
- Fr. NNV
- E 39 657 11 Samma som bild 10 men S muren längst i Ö
- E 39 658 12 Samma som bild 10 men N muren. Fr. 80
- E 39 659 13 —" — —" — längst i Ö.
- E 39 660 14. ~~12~~ —" — bild 12
- E 39 661 15 —" — bild 13
- E 39 662 16 —" — bild 10
- E 39 663 17 —" — bild 11
- E 39 664 18-19 Källaren blottad. Tegelmur + S trappan synliga.
Fr. NO
- E 39 665-666 20-23 Båluugnen på Proviantg. 6 blottad under rivningen
- E 39 667 24-25 —" — —" —
- (Byggnadsrest efter tidigare byggnad — stående
plank. Ö om båluugnen. Fr. 80
- E 39 668 26-27 Anl. 5, brunn. Fr. SV
- E 39 669 28-29 —" — Fr. N
- E 39 670-672 30-32 Båluugnen rivs. Fr. S
- E 39 673-675 33-37 Anl. 5, brunn. Smittad. Fr. NO. 33-35 med möt-
ställen.

• Kv. Björken 23, Gamla staden. Ark. förundersökning

E 39 676 1-2 Provschakt B. Fr. V

E 39 677 3-4 -" - A, schaktvägg i N med kullerstens-
beläggning. Fr. S

E 39 678 5-6 Provschakt A. Fr. S

E 39 679 7-8 Arbomingsytan. Fr. SV

• Kv. Bögaren, V delen. Ark. undersökning

E 39 680 9-11 Anl. 2, brunn. Fr. V

E 39 681 12-13 -" - . Fr. Ö

E 39 682 14-15 Anl. 1, brunn. Ö sidan efter ras. Brunnssidan bröttad. Fr.

E 39 683 16-17 Anl. 4, smedja. Mur i V ej helt framgrävd. Fr. Ö

E 39 684-685 18-21 -" - . Stenarna i golvbeläggningen med
måttsticker

E 39 686 22-23 Anl. 3, källare. N trappan innan den grävdes ut.
Fr. V&V

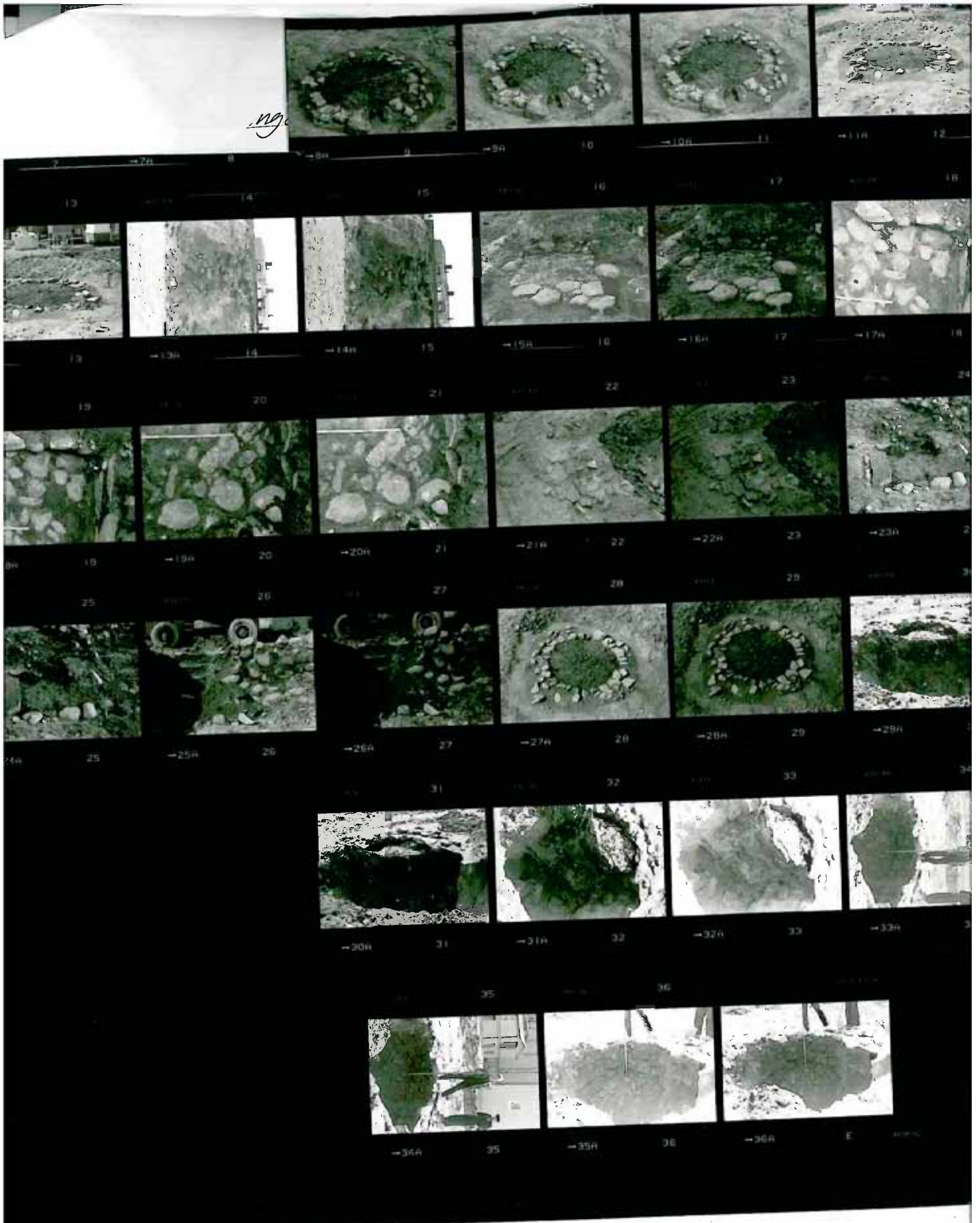
E 39 687 24-25 Anl. 3, källare. S trappan innan den grävdes ut. Fr.

E 39 688 26-27 -" - -" - under utgrävningens gång. Fr.

E 39 689 28-29 Anl. 2, brunn. Oranifrån, fr. Ö.

E 39 690-691 30-33 -" - . Smittad på hälften, fr. NV

E 39 692-694 34-37 -" - . Murstenarna i brunnens Ö del blottade.
Måttsticker. Fr. NV.

OK

FOTOLISTA FILM 15 sv/v Christina Larsson

Kv. Bogaren, V delen, Kvärnholmen. Arkeologiska undersökning.

- E 39 695 1 Bertil i BPA - köket
- E 39 696-698 2-5 Anl 4, smedja o. anl. 6 - grund till röds & träskjulet. 7
- E 39 699 6-7 - " - - " - - " - VSV
- E 39 700 8-9 Översta stegen i N källortrappan, Proviantbg. 8 Fr. NN
- E 39 701 10-11 - " - - " - - " - och stratigrafin i marken under. Brandlager synligt. Fr. C
- E 39 702-705 12-18 Anl. 5, brunn, murstenarna i V väggen framtagna. 15-16 med måttsticka
- E 39 706-707 19-22 Anl. 5, brunn. Översiktssbild med brunnen över område Fr. NVO

FOTOLISTA

Christina Larsson

Arkeologisk undersökning, juni 1991

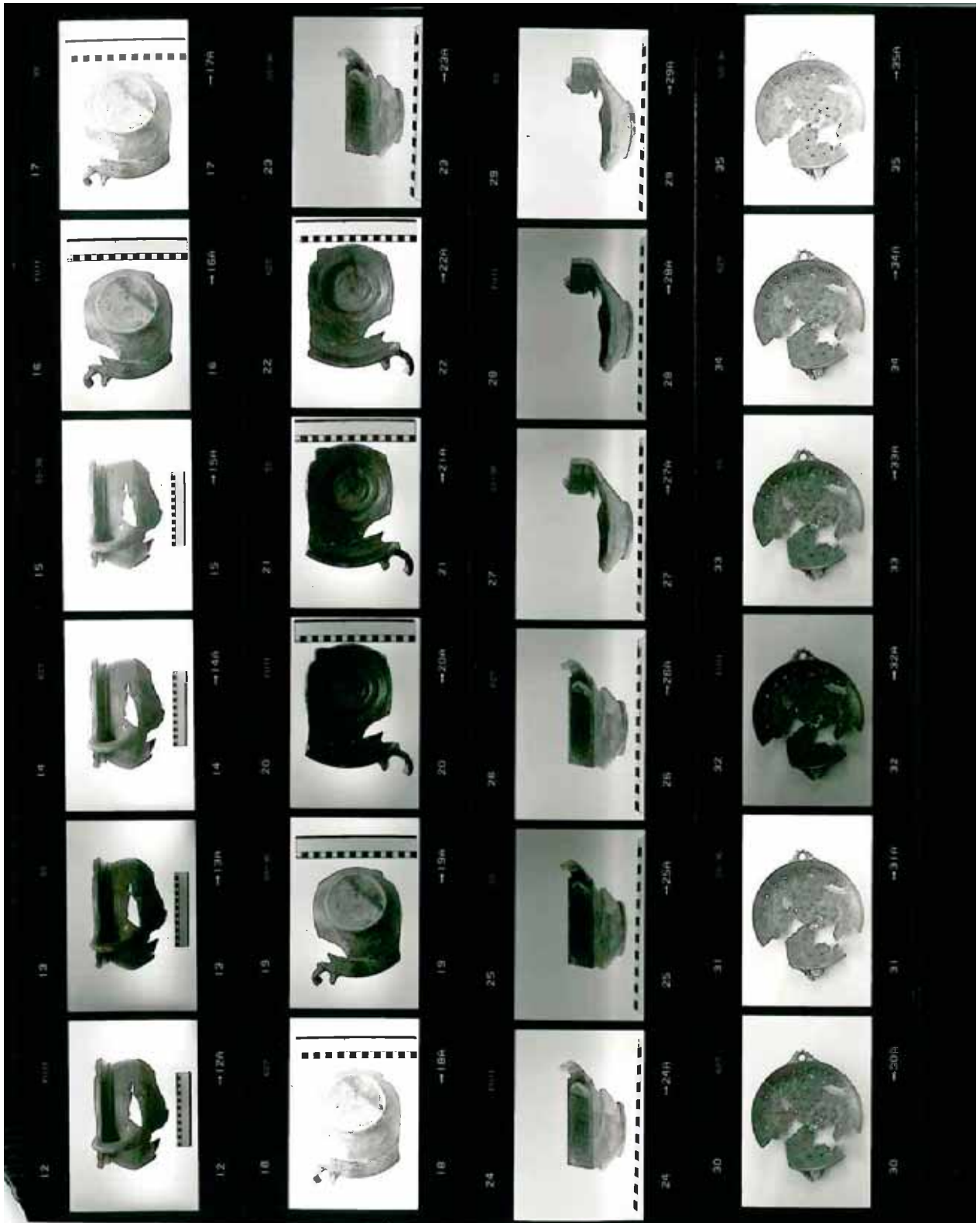
Kv. Bagaren, västra delen, Kiarnholmen, Kalmars Stad, Småland

Bild

12 - 15 Kruka ~~fynd~~ i rödgods BII:γ. Fynd nr: 34164:70

17 - 29 — " — Fynd nr: 34164:71

30 - 35 Silkearl, fajans. ~~Kristallin glas~~. Fynd nr: 34164:69

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se